

Déli Hírlap

Főszerkesztő: Dr. OLOSZ LAJOS
 Felelős szerkesztő: MARTY MIHÁLY
 Lapfajtájában a CORVIN Lapkiadó
 Részvénytársaság

Ziarul Comunității Maghiare din România
 A Romániai Magyar Népközösség lapja

A Timis-Torontali törvényszék bejegyzés száma 83.
 (Dos. No. 934/1938)

Alapította:
 Dr. VUCHETICH ENDRE és Dr. VARNAY FERENC

A HELYZET

Keleten a hadihelyzet alakulását a he-
 végén — berlini katonai körök szerint —
 különösen két jelentős tengely-siker jel-
 lemti. Az egyik: Bjelgorod városának, a
 Szovjet fontos közlekedési csomópontjának
 elfoglalása. Bjelgorodot, mint ismeretes,
 rajtaütés-szerű támadással foglalták vissza
 a németek s ezzel lehetővé tették a Char-
 kovtól északra folyó hadműveleteknek ke-
 leti irányban való kiterjesztését. A másik
 fontos eredmény: az oneli visszavágás. Már-
 cius 18.-a óta azok a német erők, melyek-
 nek Oreltől délnyugatra kizárólag az elhár-
 ítás volt a feladatuk, támadásba mentek
 át. A Szovjet, mely Orel vidékén eddig he-
 vesesen támadt, most kénytelen áteso-
 portosítást végrehajtani s védelemre be-
 rendezkedni. Ez a körülmény is érzékelteti
 a múlt hetekben bekövetkezett események
 hatását, a helyzetben s az erőviszonyokban
 bekövetkezett változásokat. Berlinben rá-
 mutatnak arra, hogy széles arcvonalon a
 tengelyes csapatok vették át a kezdeménye-
 zést.

Timisből, az északi arcvonalról német-
 elás sikereket jelentenek. A tengely erői
 főbb ellenséges állást elfoglaltak. A déli
 arcvonalon Montgomery erőinek beszívá-
 gási kísérletét a Berlinbe érkezett hírek
 szerint megkücsitették.

Az Atlanti-óceán északi részén a tenger-
 alattjáró-háború az eddig elért legnagyobb
 sikerre vezetett, — közölte a német véderő
 főparancsnokságának legújabb közlemé-
 nese, — mely szerint egy erős kísérettel ke-
 let felé haladó hajótaravánból, több napi
 áráz tengeri csata után a német búvárná-
 szádok összesen 204 ezer tonna vízkiszori-
 tási harminckét hajót és egy rombolót
 süllyesztettek el.

Franco tábornok, spanyol államfő és
 Saradzsoglu török miniszterelnök szinte
 egyidőben elhangzott nyilatkozatai továb-
 bra is élénk figyelmet tartanak Berlinben. Né-
 met politikai körök hangsúlyozták, hogy „te-
 kintette” a két néppel, különösen a Spa-
 nyolországgal való barátságát, a spanyol
 és török politika e megnyilvánulási nagy
 érdekűségeit keltették a birodalmi főváros-
 ban. Altalában az a vélemény, hogy a föld-
 közli-tengeri helyzet nem változott. A Ra-
 dor román hírlapgyűléség berlini jelentése
 ezzel kapcsolatosan mértékadó német kö-
 rök választ ismerteti, azokra a külföldi
 sajtónyilatkozatokra, melyek különösképen
 kiemelik Saradzsoglu nyilatkozatait a török-angol
 és török-amerikai kapcsolatokról tett kijel-
 lentéseit: „Illesékes berlini körök nem hi-
 szik, hogy ezeknek a kijelentéseknek, me-
 melyeket inkább érzelmi szempontból kell ér-
 telmezni, érdemes volna különösebb jelentő-
 séget tulajdonítani.”

Eden brit külügyminiszter washingtoni
 látogatása körül változatosan élénkséggel fo-
 lyik a vita a nemzetközi sajtóban. A külön-
 böző hírmagazatok közül a Stefani ireda
 jelentése híremel a New York Times című
 amerikai lapnak azt a megállapítását hogy
 „Nagybritannia Moszkva oldalára állva a
 háboru utáni Európában azt a szerepet
 szánta a Szovjetnek, hogy a katonai vere-
 séget szenvedett Franciaországot helyettesi-
 tse.” A Chicago Tribune is hasonló han-
 got üt meg elképzelése. A Stefani ireda diplo-
 máciai szerkesztője a maga részéről meg-
 jegyzi, hogy „ebben a háboruban az utolsó
 szó a hármasszögletben a hatalmaik.”

A német hírvivői ireda, a DNB. munka-
 társaság Genfben át szerzett értesülés alapján
 arról ad hírt, hogy Litvánion washingtoni
 szovjet nagykövét az Edennel folytatott
 megbeszélések alkalmával a Szovjet euró-
 pai érdektérületeinek ügyét is szóvá tette
 és hangsúlyozta, hogy Moszkva a Skandiná-
 vízfélsgzetem támaszpontokra tart igényt.
 Szovjetország szágának, mint Litvinov mon-
 dotta, fontos biztonsági érdekei fűződnek
 az atlanti-óceáni partvidékhez és a Balti-
 tenger kijáratához. A Szovjet e bejelentése
 az Egyesült Államok skandináviai szárna-
 zásu politikai körében nagy nyugtalansá-
 got keltett.

A lengyel-szovjet vita mellett, — mely-
 nek kialakulását tegnap röviden vázoltuk,
 — tovább bonyolódik a jugoszláv kérdés is.

Mindegyikünk napi feladata

Irta: Dr. FODOR JOZSEF

A háborus események állnak ma vi-
 lágszerte az érdeklődés homlokterében.
 Érthető ez, hisz a háboru kimenetele ha-
 tározza majd meg hosszú időre a vi-
 lág arculatát. A háborus eseményekkel
 kapcsolatos politikai kérdések is kisebb-
 nagyobb hullámveréssel gyűrűznek végig
 a világ érdeklődését tükröző napisajtó-
 ban. Ezek a kérdések bepillantást en-
 gednek ugyanis azokba az elgondolá-
 sokba, amelyek szerint a háboru utáni
 kereteket akarják kiépíteni az egyes né-
 pek számára. Eltehetősegek bontakoz-
 nak és válnak semmivé a különféle ter-
 vekben az egyes népek számára, épp
 ezért fordul feljűnk elevenen az érdeklő-
 dés és tartja számon őket.

Az emberek lelki világában így szoru-
 láttérbe minden más kérdés. Ugy érez-
 zük, az eljövendő események fogják
 majd megmutatni az életlehetőségeket
 és egyttal a feladatokat is. Egész belső
 mivoltunkkal a háborus események és a
 velük összefüggő politikai kérdések függ-
 vényévé lettünk. Természetes az, hogy
 minden erkölcsi s anyagi erőnköt a győ-
 zelem kivívásának szorgálatába kell álli-
 tanunk, abban a keretben, amelyben
 élünk. Ez a győzelem egyttal mind-
 annyiunk számára az európai kultúra és
 civilizáció megmentését is jelenti. Nem
 szabad azonban megelégednünk arról
 — ilyen beállítottság mellett sem —
 hogy vannak olyan feladatok is, ame-
 lyek nincsenek ugyan egyenes vonatko-
 zásban a háboruval és a vele összefüggő
 politikai kérdésekkel, mégis megoldá-
 sukra fel kell készülni, mert a jövő ke-
 reteket ezek fogják kiegyensúlyozni
 egészséges étellel, vagy újabb békétlen,
 ségét magában hordó zűrzavarral ki-
 tölteni.

Egy ilyen feladat mindannyiunk szá-
 mára a helyes szociális lelkiület kiala-
 kitása.

A XVIII. század végén jelentkező és a
 XIX. században mindinkább kiteréb-
 lyesedő szociális kérdést főrészből
 Európa lakosságának nagyarányu szapo-
 rodása — Európa lakossága 100 év
 alatt szinte megháromszorozódott — és
 a modern technika nagy vívmányai, az
 emberi kézteröket háttérbe szorító gé-
 pek működése vetette, idézte fel. Ezek a
 tényezők azonban inkább csak anyagát
 adták annak a sok megoldatlan felada-
 tnak, amelyet szociális kérdés néven fog-
 tak össze. Az európai emberiség nagy-
 arányu szaporodása és a gépek működé-
 sével jelentkező és megoldatlan felada-
 tok, az európai társadalmat felborulá-
 sal fenyegető bajokká, az egészségtelen

szociális lelkiületű emberek által lettek.
 A helytelen szociális beállítottság je-
 lentkezett legelsősorban a munkaadók
 oldalán, de nem hiányzott az eltorzulás
 a munkásságot irányító tényezőknél
 sem.

Aki munkát adott, az csak egy szem-
 pontot nézett: a nyereséget. A haszon fo-
 kozásáért minden lelkiismeret-furdalás
 nélkül mindent hajlandók voltak felá-
 ldozni — emberek egészségét, erköl-
 csöt, családi életet. A gazdasági életet
 irányító emberek ilyen beállítottsága
 mellett azután szükségszerűen és ijesz-
 tően szaporodott azok száma, akik csak
 épp tengették életüket és gyökértelemné
 váltak.

A munkásság, a dolgozó tömegek jo-
 gos elégedetlenségét gyűlöletté és így
 romboló erővé fokozták azok, akik vi-
 lágnézeti és politikai céljaik megvalósi-
 tására a munkás-tömegeket látták leg-
 alkalmasabb eszköznek. Végso fokoz
 ezek az emberek is egvoldaluan fogták
 fel a társadalmi kérdést és ezért járt
 nyomukban széthuzás és ott, ahol ura-
 lomra kerültek, az emberek millióinak
 felmorzsolása.

Ha akadtak olyan emberek a munka-
 adók oldalán, akik felelősségük tudatá-
 ban és a józan ész utmutatása szerint
 megosztották jövedelmüket embersége-
 sen azokkal, akiknek munkájával ter-
 meltek javakat, akkor azok működési
 területe üde oázis lett a különben ki-
 sivatagban. Az olyan irányok pedig,
 amelyek keményen harcoltak a mun-
 kásság, illetve a dolgozó tömegek érde-
 keiért, de nem hagyták figyelmen kívül
 azokat a társadalmi alaptörvényeket
 sem, amelyek nélkül kiegyensúlyozott
 életet elképzelni nem lehet, azok a dol-
 gozó tömegekben rejlő erőket nem rom-
 boló, hanem építő irányba vitték.

A tapasztalat domborította ki mind-
 inkább azt az igazságot, hogy csak
 egészséges szociális lelkiületű emberek
 képesek jól megoldani a szociális kér-
 dést. A termelési rendszerek, a társa-
 dalmi kérdést megoldani akaró törvény-
 hozás csak akkor jelenthetnek egészsé-
 ges kibontakozást, ha azok végrehaj-
 tását az igazságot és méltánvosságot
 szem előtt tartó emberek végzik.

A lelkiület kialakítása azonban világ-
 nézeti talajból táplálkozik. A liberális
 világnézetű ember, aki az élet értelmét
 az egyén korlátlan szabadságában látja
 és vallotta ennek következtében azt,
 hogy a saját élettartalmának kialakítá-
 sára minden eszközt igénybe vehet, —
 szükségszerűen jutott el a kizsákmányo-

lás útjára. Viszont az a marxista világ-
 nézet, amely az egyén teljesen háttérbe
 szorította és az ember feladatát abban
 látta, hogy csak egy tégla a társadalom
 nagy épületében, csak egy csavar az
 élenek nagy gépezetében, elkerülhetet-
 lenül jutott el oda, hogy az egyes egyé-
 niség sajátos értékeit semmibe sem vet-
 te és az ezzel összefüggő kereteket —
 magántulajdon, család stb. — egysze-
 rűen széttörte.

Olyan világnézetre van tehát szüksé-
 günk, amely meg tudja valósítani a tör-
 ténelem nagy problémáját: az egyén és
 a közösség termékeny összekapcsolását.
 Az ilyen világnézetből táplálkozó szociá-
 lis lelkiület vállalkozhat azután súlyos
 életkérdések megoldására úgy, hogy
 nem vak vezet világtalant.

A mi számunkra a keresztény világ-
 nézet jelenti azt a talajt, amelyből a he-
 lyes szociális lelkiületnek ki kell ala-
 kulnia.

A kereszténység, amikor a lélek ha-
 hatatlanságát unatja és reámutat arra,
 hogy az ember Isten gyermeke, akkor
 az egyes ember értékét emeli ki, de
 ugyanakkor hangsúlyozza azt is, hogy ez
 az egyes ember társas lény és életfel-
 adatát megoldani csak a másokkal való
 közösségi életben tudja. Olyan közös-
 ségi életben, amelynek alaptörvénye nem
 az, hogy aki bírja, marja, hanem: a min-
 denki hordja a másiknak is a terhet.
 Nem Kainnal szólhat a keresztény em-
 ber: — mi közön nekem az embertár-
 samhoz?, őrzője vagyok-e én neki? —
 hanem felelősséget és kötelességet kell
 éreznie mások szerencsétlensége és baja
 esetén. Krisztus tanításaiban nagysze-
 rűen, harmonikusan és szervesen kap-
 csolódnak egymásba egyént-védő igaz-
 ságok, és közösséget építő törvények.

Mindama feladatok és kötelességek
 mellett tehát, amelyeket a mai háborus
 élet rő reánk és amelyeket a nagy cél
 érdekében szivesen teljesítünk, mind-
 annyiunknak mindennapi feladata, hogy
 a helyes keresztény világnézet kialakí-
 tásán keresztül következtetések legyűnk
 és kemény férfiasággal kristályosítsuk
 ki az igazságosságot és szereteten ala-
 puló szociális lelkiületet.

Mindannyiunknak — Isten szolgálainak
 és a hiveknek, — vezetőknél és egysze-
 rű embereknek, — munkaadóknak és
 munkásoknak, — öregeknek és fiatalok-
 nak — igazságos szociális lelkiülete tud-
 ja majd az élet kereteit békével és,
 amennyire it a földön lehet, boldog
 étellel kitölteni.

Ismeretes, hogy szovjet részről nemrégiben
 tiltakoztak a londoni jugoszláv emigráns-
 kormánynál a partizánharcok egyik vezető-
 jének, Mihajlovićnak kommunista-ellenes
 magatartása miatt. Legutóbb Seton-Watson
 angol közíró foglalkozott a londoni Spectator
 című lapban e kérdéssel és rámutatott
 arra, hogy a jugoszláv emigráns-kormány
 „típusos emigráns-politika” folytat, amely
 a hazai állapotokkal gyakran csak mondva-
 csinált kapcsolatokat tart fenn. Seton-Wa-
 ton a többi között „felfújtnak” találja azt
 a szerepet, amit Mihajlovićnak az emig-
 ránsok szántak és emye iróniával rámutat

arra, hogy — egy nem létező hadügyminis-
 zterium vezetését bízták Mihajlovićra. Az
 angol professor a jugoszláv elképzeléseket
 összehangolásának hiányában látja annak
 az okát, hogy Moszkva és London más-más
 alapon kezeli a jugoszláv kérdést. Ezt a
 véleményt megerősíti az Economist című
 angol lap cikke, melyről a DNB genti tudó-
 sítása is beszámol s amely szerint londoni
 jugoszláv körökben nőttön-nő a nyugtalansá-
 g miatt, hogy London és Moszkva nincs
 közös nevezőn a jugoszláv kérdést illetően
 az emigránsokkal.

(—f)

Figyelmeztetés Európához

Goebbels cikke a Das Reich-ban

Berlin. (Rador). Goebbels dr. német propagandaminiszter „Ceterum censeo” címmel cikket írt a „Das Reich” című hetilapba.

Cikkének elején rámutat arra, hogy Angliában és az Egyesült Államokban léteznek befolyásos körök, amelyek a keleti háborút úgy képzelik, hogy az egyik fél részére sem hozhat döntést, hanem mindkettő elvérését jelenti. Ezek a befolyásos körök nem kívánják a német uralmat, de a Szovjet győzelmét sem.

Vannak azonban még józanesszű emberek a két angolszász államban, — folytatódik a cikk — akik nagyon jól tudják, hogy nem lehet választani a régi Európa és a tengelyhatalmaktól újraszervezett új Európa között, mert a helyzet egészen másként áll: vagy a tengelyhatalmak győzelme, vagy bolszevista diktatúra.

A német miniszter kételyének ad kifejezést a felett, hogy az angoloknak és amerikaiaknak a Németország legyőzése iránti ühaja saját pusztulásuk nélkül teljesülne.

Nem ijesztgetünk, mert a jelenlegi katonai helyzet nem készített bennünket ilyen kétségbeesett lépésre. Amint az angolok kezében van a légi háború eszköze, mi tengeralattjárókkal rendelkezünk. S amíg nekünk megvan a módunk rá, hogy a közel jövőben szembeszegezhessük a repülőgépek leküzdéséhez szükséges ellenszert, addig Anglia ezt nem teneti hatásosan a buvárhajók ellen. A tétel tehát így áll: Anglia és az Egyesült Államok nem képes minket leküzdni s a kocka keleten dől el, mind részünkre, mind pedig London és Washington számára.

A bolszevizmus veszélyéről szólva Goebbels dr. megjegyzi, hogy Németország, az angolszászoktól eltérően, nyíltan beszélhet. Nagyon hiszékenynek kell annak lennie, aki úgy véli, hogy az Atlanti Charta Sztalin számára nem egyéb papírrongy. A Szovjet forradalmi és hatalmi politikát üz s katonai elképzelése eszköz e politika megvalósítására. A bolszevizmus a legveszedelmesebb politikai jelenség, amelyet a történelem valaha is ismert. Ez annál inkább így van, mert a zsidó értelmiség és egy kétszázmillió nép proletársága áll ennek szolgálatában. Európa mindaddig nem számíthat arra, hogy léte biztonságban van, amíg a földrajzi veszélyt jelentő bolszevizmus el nem pusztult.

Nincsen már szó katonai válságról. A keleti arcvonalon levő szállárd állásából bizony szólhatunk a közvéleményhez; a veszélyt nem törtük meg, csak visszaszorítottuk s bármely pillanatban ismét felütheti a fejét. Álláspontunk a bolszevizmusról változatlan: összeférhetetlen Európa biztonságával s ezért el kell tűnnie. Ezért kiáltjuk újból és újból Európának „Ceterum censeo”-kat.

Európa közelebb van a végéhez semmint hinné, ha hagyja hogy a kiáltás a füle mellett elmenjen. Ez a kérdés kérdése és ebben rejlik a háború legmélyebb értelme — fejeződik be a cikk.

Angol aggodalmak a Marx-évforduló kapcsán

Lisszabon. (Stefani.) Londonból jelentik, hogy Marx Károly halálának hatvanadik évfordulója alkalmából a kommunista párt Angliában, a munkástömegek és a baloldali értelmiségiek részvételével, nagyszabású ünnepélyre készülődik. Kommunista könyveket és füzeteket terjesztenek és emlékünnepséget terveznek Marx Károly sirjánál. A Daily Herald című angol lap aggodalommal tekint a kommunistáknak az angol munkáspárthoz való csatlakozásáról szóló viták kimenetelére és azt írja, hogy az angol munkástömegek egyre nagyobb mértékben kerülnek kommunista befolyás alá.

Minden eddig felülmúló buvárhajó siker: 204.000 tonna

A német csapatok több helyen elérték a Donec felső folyását

Berlin. A német vezéri főhadiszállás szombaton délelőtt különjelentést adott ki, amely közli, hogy német buvárhajóknak egy erősen megrakott ellenséges hajókaraván elleni hadműveletai az Atlanti-óceánon a tengeralattjáróháború eddig legnagyobb és legeredményesebb harci tényéhez vezettek. Naponta át tartó elkeseredett küzdelem után, amelyet a német tengeralattjárók az ellenséges biztosítás rombolói, korvetái s repülőgépei ellen folytattak, ebből az egyetlen ellenséges hajókaravánból a német buvárhajók 32 hajót süllyesztettek el 204.000 tonnatartalommal, továbbá egy rombolót.

Összeomlott bolszevista támadások

A német vezéri főhadiszállás jelentése szerint a német ellentámadás során a Charkov és Bjelgorod városok visszafoglalását eredményező harcokban a bolszevisták február 13. napja óta hozzávetőleges számítás szerint

19.500 foglyot vesztek, több mint 50.000 halottjuk volt, továbbá 3.372 különböző nagyságú ágyút, 1410 páncélost és páncélos felderítő kocsit, 3045 nehéz gyalogsági fegyvert és 1846 gépjárművet vesztek.

A Charkov—Bjelgorod körzetben és Kurszktól északnyugatra sem az iszapos utak, sem a bolszevisták heves ellentámadása és helyenként szivós ellenállása nem volt képes a német támadó hadosztályokat előnyomulásukban feltartóztatni. A német csapatok több helyen elérték a Donec felső folyását.

Az Orel, Vjaszma, Sztaraja-Russzja

szakaszok, továbbá tegnap óta a Ladoga-tó felől délre és Leningrád előtt a bolszevisták elvérzett támadó kötelékeik helyébe újabb csapatokat vittek támadásra. Ezek a támadások is összeomlottak elhárító arcvonalunk pergő tüzeiben.

Az észak-tuniziai arcvonalon német—olasz csapatok

fontos állásokat foglaltak el és 1600 foglyot ejtettek, továbbá 16 páncélost, 30 ágyút és nagymennyiségű gépjárművet zsákmányoltak, vagy megsemmisítettek.

Berlin. (DNB). A tuniziai harci helyzetről a német fővárosban közölték, hogy az észak-tuniziai tengerpart mentén harcok német csapatok nyugati felé tizenöt kilométerrel előnyomultak s elfoglaltak egy magaslatot. A magaslatról uralták az angol 1. hadsereg számára igen fontos utárlózatot.

A SARADZSOGLU-BESZED UTÁN

Török politikai körökben meglepetést keltett a kormány külpolitikai nyilatkozatának egyoldalúsága

Ankara. (Rador). A német távirati iroda munkatársa a nemzetközi tájékoztató szolgálat következő jelentését ismerteti:

A török főváros politikai köreiből bizonyos figyelmet keltett az a tény, hogy az Ulus című tekintélyes ankarai lap a Saradzsoглу kormány-nyilatkozatához fűzött megjegyzéseiben kizárólag a gazdasági s belpolitikai kérdések érintésére szorítkozik. Ebben az első hirmagyarázatban a lap egyáltalában nem foglalkozik a miniszterelnök rövid külpolitikai nyilatkozatával, jóllehet török körökben behatóbb külpolitikai tájékoztatót vártak s annak elmaradása csalódást keltett. Török politikai körökben némi meglepetés tapasztalható amiatt, hogy a

kormány külpolitikai programjának ismeretése rövid és egyoldalú volt. Azt várták, hogy a kormány-nyilatkozat nyújtson visszapillantást az események alakulására is s ne szorítkozzék csupán Törökországnak az angolszász államokhoz való viszonyára. Tekintettel arra, hogy a kormány-nyilatkozatban csak az angolszász államokról történt említés, a török közvéleményben bizonyos nyugtalanság tapasztalható a kormány külpolitikai vonalvezetését illetően. Mindazonáltal úgy vélik, hogy az új kormány el akarta kerülni a Szovjetunió megemlégséi s ez az oka annak, hogy nem került sor a szokásos külpolitikai helyzet-ismertetésre.

Kényes viták a szövetségesek táborában

Jól tájékozott körök a fentiekből azt a következtetést vonják le, hogy a török kormány most, amikor a szövetségesek táborában kényes viták folynak, nem akar külpolitikai természetű megállapításokat tenni. Rámutatnak arra is, hogy az ankarai kormány tartózkodik a megnyilatkozástól oly kérdésekben, melyek látszólag nem érintik közvetlenül, valójában azonban Törökország sorsára is vonatkoznak, mint például az angolszászok és a Szovjetszövetség jövő kapcsolatai.

Ankarában utalnak arra is, hogy ez-

utal nem volt szó Törökországnak nem-hadviseléséről s nem alkalmazták azt a formulát, mely az utóbbi két esztendőben a külpolitikai jellegű török nyilatkozatok velejárója volt.

Az Angliával és az Egyesült Államokkal való szives kapcsolatokat egyoldalú kihangsúlyozása egyébként — török politikai körök véleménye szerint — udvarias válasznak tekinthető az angolszász részről újabbon több ízben is, meghatározott célból kifejezésre jutott rokonszenv-nyilvánításokra.

Svéd lapvélemény: „Nem lehet többé szó Törökország szoros értelemben vett semlegességéről”

Helsinki. (Rador). A német távirati iroda, a DNB munkatársa a nemzetközi tájékoztató iroda következő jelentését ismerteti:

A Svenska Pressen című svéd lap vezető-írke behatóan foglalkozik a török nemzetgyűlésén elhangzott külpolitikai kormány-nyilatkozattal.

Ez a nyilatkozat az Anglia iránt való szeretet nyilvános hangoztatása,

a brit birodalom irányában a hódolat s az Egyesült Államok iránt az üdvözlés tolmácsolása — írja a svéd lap — s ez okból kifolyólag nem lehet többé szó Törökország szoros értelemben vett semlegességéről.

— E „különös nyilatkozat” után ismeretösszerűvé lett Törökország magatartásának kérdése, — jegyzi meg a Svenska Pressen.

Vasárnapi levél

Adom tudára mindenkinek, hogy itt van a tavasz. Történtek ugyan már homályos célszok eddig is a lapban erre, mint Sándor-József-Benedek futási vállalkozó társaság emlegetése, akik a melegeket most se-hogy se tudják szállítani. Biztos vagyok felőle, hogy ha bíróság elé állítanának őket a számtalan megrendelésnek az évi szokásos határidőre nem teljesítése miatt, a háboru okozta vis naajorra hivatkozván, hogy most nem lehet zsákokat kapni. Egészen bizonyos, hogy fel is mentenék őket.

Mindezek ellenére állítom, hogy itt a tavasz.

— Na, na, — hallom a tiltakozó szavát — lassan a testtel, amikor még állandóan téli kabátban járunk, mert elvégre az az egy-két szármakalap, amit némely nők már a fejükre raknak, nem csinál tavaszt.

— És mégis itt van a tavasz, vitatom tovább.

— Igen persze, mert ma van hivatalosan a tavasz kezdete.

— Hogy hivatalosan van-e, vagy nincs, arra én nem sokat adok, mert sok minden van hivatalosan, ami még sincs. Sok így vagyok én is a hivatalos tavasszal is.

De azért itt van a tavasz. A bizonyítékok egész halmazát fogom felsorakoztatni, melyek megdönthetetlenül igazolják állításmat.

No, nem a hóvirágok, melyeket már hetek óta árulgatnak az utcákon. Nem, nem ezek jelentik a tavaszt. Sőt még csak nem is a begaparti öreg fiúfák, ezek a hűsleges ör-állók, melyek már visszamosolyognak a napra és zöldülni kezdő ágakkal vidáman tekintgetnek a csöndesen neszó labokra. Vannak ennél eszathatatlannabb bizonyosságok.

Ott vannak legelső sorban a sétákertek gyönyörű virágai. Ha valaki nem tudná, hogy mik a sétákertek, megmondom. Azok a nyilvános kertek, melyeket az idegen szót mindig előkelőbbnek tartó átvétel parának nevezett el. Az én gyermekkoromban még mindenki magyarul sétákertnek hívta. A sétákertjeink tele vannak már a legdrágább virágokkal: apró gyermekékekkel. Illába nyílik majd az orgona, virulnak a rózsák bennük, a legszebb virágok mindig a gyermekek lesznek. És már ott vannak, ott tiégeknek, szaladgálnak, vagy ott viszik őket kicsiny koscsukban büszke édesanyák és boldog nagynyák.

Ott vannak továbbá a kis sültő lányok, kik már legyűrt, vagy rövid harisnyában kinnálják oda térdüket a fényes napugárnak, ennek a legnagyobb festőművésznak, hogy az egészséges barnapiros színre fesse be le-lérségüket.

Itt a tavasz, mert megkezdtek a kikopott gyalogjárók aszfaltozását. Még a Domag-nanu- (vlt Doja) utcán is, amely versenyre lehetett volna az Ady Endre által behatárolt „hepe-hupás vén Szilágy”-gyal, sőt már inkább hupa-hepés-nek lehetett mondani, mert több volt benne a hupa, mint a hepe, annyira, hogy ha az ember végig ment rajta, azó hitte, hogy tengeren van és a tenger hullámkai alatta, s valósággal tengeri hegesztőtől retteggett.

Itt a tavasz. Fűzfapótlák már halomra hárják tavaszi verseiket és bizonyára árvízhez hasonló veszedelem gyanánt árasztják el a szerkesztőséget is. Mert úgy mondják, hogy semmi sem jelzi olyan eszathatatlannal az idő-változást, mint a reumás ember, az a bizonyos nagyfüllű állat, a leveli béka, meg a poéta.

Itt a tavasz. Az utcák lármájába behatásít a friss kakas és az éjtszakák esőndjébe a szerelmes macskák epedő kardala.

Itt a tavasz. Az utcákon már kint glikker-eznek a gyermekek és az iskolapadokon el-elkalandozik a figyelem és egyre gyöngébb feleleteket adnak a diákok.

Itt a tavasz: késo esteleken a kapukban már sirtogva simulnak össze a bucsuzó párok és világos nappalokon a fiatalok átölelik a velük sétáló nő vállát.

Ez már eszathatatlan jele annak, hogy itt a tavasz. A fiatalok szívében mindenestbe itt van.

Nem az irigység beszél belőlem, tessék elhinni.

DELI PÉTER

S Z E M H A T Á R

FOHÁSZ

Reményik Sándor verse

Vasárnap. Harangszó. Egy asszony elmegy
 Mellettem. A harangszó megáll.
 Osszeteszi kezét, fohászkozik
 Az utcán, elmenoben: Uram Jézus
 A rosszakon is könyörülj! —
 A rosszakon is könyörülj:
 A rosszakon is könyörülj:
 Ennyi egy-vers-soros imája.
 Az asszony kendős, fakus
 És amit mond, magának mondja,
 S a láthatatlan csillagoknak.
 Már megy tovább.
 Mi fakasztotta
 E furcsa, percnyi, fakus imát
 Itt, a városban, közlemben?
 Igen, ép az én közlembem —
 S mért, hogy elfeledni nem tudom,
 S gondolok rá újuló gondolattal,
 Ujuló kinnal s enyhüléssel;
 Mi fakasztotta e furcsa imát?
 Miny egy könnyocsepp, miny egy villámcsapás,
 Miny a morajló, s megnyúló föld,
 Miny a megnyülő föld lábam alatt:
 Olyan volt.
 Mi fakasztotta: részvét, büntudat,
 Az utcán, harangszóra, épen ott?
 Sejtette-e, hogy az egész
 Lángbátorult
 Mindenségéért imádkozott??! —

Shakespeare és az olvasó

Színházban ülünk. A gongútes már
 hangzott s várjuk, hogy a függöny
 strebbenjen. S most egy lélekzetvé-
 gyi időre reménykedünk, hogy va-
 mi csoda fog történni, a szindarab
 új megvált a gondjainktól s talán
 megfejtjük az élet titkát. Persze csa-
 unk, de az említett pillanattól, a
 ajzott idegek e várakozó szorongá-
 rt mégis érdemes volt színházba
 mennünk...

Mostanában Shakespeare - drámá-
 olvasok. A színelőadást per-
 nem pótolja az olvasás, de
 ahánykszor felejtöm Shakespeare-t,
 érzem, színpad körül élelem
 megszáll az előadás előtti pillanatok
 nepl izgalmá: most, most fogok meg-
 ni valami kinyilatkoztatásszerű igaz-
 got, ami eldönti az életem sorsát. Ez
 Shakespeare titka és varázsa. Ami az
 iberi szívből nagy és kicsi, jó és
 szsz, véges és végtelen, amit tudunk és
 út nem tudunk, azt mind egybezá-
 Shakespeare-i gyűjtőszelence, hogy
 után mint költészet szétáradjon és
 ilita a lélekzetünket.

Akit Shakespeare egyszer megbab-
 ozott, nemcsak Shakespeare mű olvasó-
 rá szegődik, hanem el fog olvasni
 minden kezelgőbe került könyvet,
 mely Shakespeare-ről szól. Shake-
 spare mindenki és mindenkihez szól,
 erte úgy érezzük, hogy olyasmit akar
 lünk közölni, ami csak minket illet,
 ni csak a mi ügyünk. A Shakespeare-
 dalom épp azért oly érdekes, mert
 ég a szírike frodalmár is önönő te-
 tsége fölé emelkedik, amikor Shake-
 spare-ről ír, mert hiszen arról tudósít-
 t bennünket, hogy Shakespeare mit
 mondott neki...

Most jelent meg Joseph Gregor hatal-
 as Shakespeare-monográfiája. Gregor
 színház, helyesebben a színpad, a „vi-
 got jelentő deszkák” nagyhirű szaktu-
 sa, aki nem az irodalom, hanem a
 ápad Shakespeare-jel mutatja meg
 künk. Gregor tanulmánya azért hat
 y tárgyszerűen, anyagszerűen, mert a
 Shakespeare-i világhépet csak a Shake-
 spare és a színház közti viszony isme-
 tarthatja fel előttünk. Könyvének
 egyetlen fogyatkozása, hogy egy vég-
 ges, lezárt Shakespeare-képet akar
 lizolni, a költőt mintegy bezárja a szin-
 ad három fala közé, mondván Shake-
 spare a színpadé. Igaz, Shakespeare a
 ápadé — is. És mindannyiunké.

A vérségi kötelék jogán elsősorban
 ersze a szigetlakóké. Shakespeare-
 az angol sziget fölé boruló szelleme
 alóban áthatja az egész angol életet.
 Shakespeare népkönyv. Nincs angol ka-
 ndorregény, amelyben ne bukkannánk
 Shakespeare-idézetre. A bíró, amikor
 él, nem törvényekkelre hivatkozik,
 hanem Shakespeare-t idéz.

Shakespeare a németeké a szellem jo-
 án. Shakespeare a világ legnagyobb
 rámaírója, ezt könnyű mondanom, mert
 az értékítéletet elfogadta az egész vi-
 ég. S ez a német kultúra munkája.

Shakespeare a egész világe s a miénk
 s. Költőink, a nagyok és legnagyobbak,
 Pörösmarty Mihály, Petőfi Sándor,
 Arany János, Tóth Árpád, Babits Mi-
 hály, Kosztolányi Dezső és Szabó Lő-
 inc, lefordították és újraálmodták
 Shakespeare-t magyarul s ma Shake-
 spare a magyar költészet szerves
 része.

Abafáy Gusztáv

Modell-kalapok,
 kalap-kellékek
 és tompok nagy raktára
SALON PARIS
 Timisoara-Temesvár II., 3 August-u. 23.

Szivárvány a havasan

OLOSZ LAJOS verse

A vadászak tornáca előtt megállott
 egy virágoskalapu pásztorlegény
 (sűrű felhő takarta el az arcát)
 és a fülemből sugta,
 hogy a vágás talos szélénél
 egy pillanat múlva meg fog állni
 egy pántlikákkal és havasi virágokkal
 feldíszített szekér, amellyel
 fel lehet repülni a hetedik mennyországba.
 „Rohanj! Siess! mormolta a pásztor
 és elünn a csonka fák között.
 A hír lecsapott rém és a szívemet feldobta
 as égig.

Lázasan öltözni kezdtem.
 (ostorcserepitések közepette közelgett a
 szekér)

felkaptam magamra vadászszekéret
 (most kötött ki a legbátrabb fenyőfa
 hegyén)

bakkancsom fűttem hideglelősen
 (a szekér utja végig volt szórva virágokkal
 az égen)

már rohantam a sűrű bozótban,
 ledőlöt törzsekben át
 (sötét hihák voltak elébe fogva,
 számszám agancsok árnyékba régtitertül a
 rében,

szígyőreibe szagtek fejüket
 és kapáló lábakk alatt
 szikrákat szórt a szikla)
 Felnyújtott és lengtetett harcoknál
 szokeltem a pompás égi csuda felé.
 Ugy látszott, elérem.
 Ráfonodó újajaimmal éntuttettem a küllök
 peremét.

de iszonyut cserdült az égi oster
 a vad bítlák acélos detekán
 és a pántlikás és virágos szekér
 fellendült a hetedik mennyországba.

SZÉLRÓZSA

ERDEKES, hogy most, háboru idején
 megjelennek angol könyvek angol
 nyelven — Németországban. Három
 ilyen könyv fekszik előttem: Benneth
 Roberts „Northwest Passage”-e, Ho-
 ward Spring „O Absalom!”-je és
 Stuart Cloete „TurningWheels”-e. Há-
 rom ugynevezett „best-seller”. Ameri-
 kai, ír és bur szabadságharcosok re-
 gényes, sőt vadregényes története.

MOST JELENT MEG Svájoban Cronin
 új regénye francia nyelven. A regény
 címe: „La Dame aux Oeilletts” (A
 szekfűs hölgy). A fordító a könyv
 előszavában bocsánatot kér az olvasó-
 tól, hogy a háboru miatt az eredeti an-

Kenyér és föld

SZEMLER FERENC verse

Kenyér volték, hogy megehes
 és vízre válok, ha lehetnél.
 Aranyos körte, véreces
 barack leszek az asztalodonál.
 Ha ettél ma, kezdj újra másnap,
 vigyázz! engem ne kénálj másnak,
 te éhes vagy, az jóllakott már.

Megtapogattál mint a fény
 s piroera gyujtom gyöngye hátad.
 A pórusok bölcs rendszere
 keresztül csontodig bejárak.
 Mig tested hőmben megtitroskodom,
 felémfordít az ési szél
 s kitzelsz, te drága szép nővény!

Körfülveszlek mint levegő,
 megsimogatlak, megélelek.
 Átsiklom orrod remegő
 cimpám mint langyos lehellet.
 Tüdőd lombos, leveles fáját
 én lengetem s véred énglyát
 velem táplálja tizta melled.

És elnyugtatlak mint a föld.
 Terülj rám és pihenj meg végül!
 Kérlek névesszem gyöngyömből
 bokráim bátor menedékkül.
 S megnyílok egyszer, befogadlak,
 örök békémnek átaladlak,
 ha majdan rossz sorrod megölt.

kor 1889-ben a „La Pleiade” irodal-
 mi szemle beszüntette megjelenését,
 tucatszöreg és fiatal francia író ebbe
 nem tudott belenyugodni és elhatároz-
 ták „egy kis folyóirat” megindítását.
 Így született meg a „Mercure de
 France”. Minhogy azonban az új lap
 megindulása nem keltett nagy feltü-
 nést, Rémy de Gourmont javaslatára
 elhatározták, hogy néhány „ismeret-
 len költőt is megszólaltatnak. A folyó-
 irat virágzásnak indult és a következő
 „obszkurus” írókat fedezte föl és jut-
 tatta hírnévhez: de l'Isle-Adam, Char-
 les Morice, Pierre Quillard, Stuart
 Merrill, Vieté Griffin, Henri de Régnier,
 Francis Jammes, André Gide,
 Paul Claudel, Paul Valéry, Stephan
 Mallarmé.

AZ IDEI Goncourt-díjat számos neves
 pályázó mellőzésevel, De Varende
 kapta meg, aki novelláiban és regé-
 nyekben a normandiai kisemberek élet-
 tét írja. Érdekes, hogy De Varende
 eredetileg építész volt és csak ötvenöt
 esztendőskorában kezdett írni s mind-
 járj az elismertek közé küzdötte föl
 magát. (—dán)

A Baumgarten-díjas Szemléc Ferenc

Önmagáról, az olvasókról és időszerű irodalmi kérdésekről

Brasov-Brassó. Mai itteni
 írónk közül kiemelkedik Szemléc
 Ferenc. Számunkra nem volt tehát nagy
 meglepetés, hogy megkapta az idej
 Baumgarten-díjat. Amint azonban a nyi-
 latkozatából kitérünk, az ő számára
 ugyancsak meglepetés volt.

— Véletlenül tudtam meg, — mondja
 a kitüntetett. — Kezembe került a Deli
 Hírlap s úgy szereztem róla tudomást.

— Mit szándékszik ez összeggel tenni?

— Egy kötetnyi kéziratom van. Ezt fo-
 gom rajta kiadni. Nem leszek e téren
 az első, mert Illyés Gyula, ki már több-
 ször kapta meg a Baumgarten-díjat, an-
 nakidején szintén a saját költségén adta
 ki verses könyveit.

A BAUMGARTEN-DÍJIG ...

— Milyen önálló kötetei jelentek meg
 eddig?

— Az első verses kötetem „Éjszakai
 kiáltás” címen Kolozsvárott jelent meg
 1930-ban. Ez követte szintén ott az
 „Ember és Táj” 1935-ben és egy önéle-
 írás „Más csillagon” címmel 1939-ben.
 „Buvópatak” címet viseli következő ver-
 ses kötetem, amely Budapesten látott
 napvilágot 1940-ben. Ugyancsak abban
 az évben „Mai román költők antológiá-
 ja” címmel fordításgyűjteményt jelen-
 tettem meg.

— Milyen fordításokkal szokott fog-
 lalkozni?

— Fordítottam románból, németből és
 angolból. Különösen nagyon szeretem
 az 1200—1600 közötti angol klassziku-
 sokat. Ezekből több verset közreadtam
 egy Budapesten megjelent „Szerelmes
 versek antológiája” című kötetben.

— Milyen munkái vannak előkészü-
 letben?

— „Lángoló napok” címmel a ké-
 utóbbi esztendő termését szándékszo-
 közreadni. Kéziratban hever egy essay-
 gyűjteményem, egy részben kész regé-
 nyem, jelenleg pedig apámról szóló em-
 lékeimről szeretném kötetbe foglalni.

— Tudna-e egy kort elképzelni költé-
 szet és művészet nélkül?

— Művészet nélkül nem volt és nem is
 lehet egy kort képzeln. A politikai
 drámatok elmulhatnak, de a művészet
 soha. Az a kor, melynek nem lenne mű-

vésze, nyomtalanul elünnék. Ezért van az, hogy a történelemben vannak szakaszok, amelyekről alig van tudomásunk, pedig a politikai élet talán éppen akkor volt a lehangosabb és legmozgalmasabb.

— Kihatnak-e a politikai áramlatok a költőre?

— Teljesen szabad ember nem volt és nincs. Így a költők is kövte vannak korukhoz és rendszerint koruk zsarnoksága alatt küszködnek. Ez alól sem a költő, sem az olvasó nem vonhatja ki magát, akár ellene, akár vele érez.

A MAI KÖLTÉSZET RŐL ÉS IRÓI PROBLÉMÁKRÓL

— Lehet-e a mai líráról, mint külön költészeti formáról, beszélni?

— A mai irodalom irányát József Attila, Illyés Gyula és Erdélyi József alakította ki. Az ő irányuk jelképezi a mai költészeti stílust.

— Valamit az olvasó közönségről... Közönségünk hál' Istennek van, érdeklődést is mutat az irodalom iránt. Legjobb bizonyítéka, hogy a Hírlap, minden nap szinte az első órában elkel. Napilapunknak tehát minden kellene pótolnia.

— Van-e ma külön írócsoport Délerdélyben?

— Nincs és egyelőre nem is kell írói csoport. Irjon mindenki, aki írni tud. Örömmel látom Vita Zsigmond nyelvészkedését, de hol van Olosz Lajos, aki megírta a „Barlangomályt” és a „Gladiátorarcot”? Miért nem ír Méliusz József, Fekete Lajos, Kiss Béla, Abafáy Gusztáv és mások, akiktől már láttunk írást? Az irodalmi pályázaton egész elfogadható írások jelentek meg s még biztosan van írás az asztalfiókokban is.

— Mit tegyünk hát...?

— Nehéz probléma és sokan azt mondták, nem is időszert. De valom, hogy írónak és olvasónak egyként szüksége van egymásra és rálátóknak is kell. Ebben a találkozásban pedig nem állítja meg őket sem béke, sem háború. Be kell kopogtatnunk egymáshoz és meg kell vigasztalnunk egymást. Lehet, hogy a költészet formailag magasan szírtén jár, de a földből táplálkozik és attól nem tud és nem akar elszakadni. Nyissák meg há' füleiket, akikre ez jartozik és segítsék elő írók és olvasók találkozását — fejezte be nyilatkozatát Szemlér Ferenc.

Szabó Sámuel

Roosevelt értekezlet-sorozatát akar tartani a szövetséges államok képviselőivel

EDEN NEWYORKBA ÉRKEZETT UJABB TANÁCSKOZÁSOK VÉGETT

Genf. (DNB.) Londonból jelentik, hogy a News Chronicle című angol lap Eden brit külügyminiszter washingtoni tárgyalásaival foglalkozva azt írja, Eden minden kérdést megvitat Roosevelt elnökkel és Cordell Hull külügyminiszterrel. A lap szerint

különösen sürgős kérdés a Szovjet-országgal való kapcsolatok ügye, mert az angol-szovjet egyezmény, valamint a kölcsön- és bérbeadási törvény alapján a Szovjetnek juttatott szállítmányok még nem biztosítékai annak, hogy ebben a háborúban azonos hadászati célokat követnek.

Amszterdam. (DNB.) A brit hírközvetítő szolgálat jelenti, hogy Eden pénteken Newyorkba érkezett, hogy ott a Guardia főpolgármesterrel is tanácskozzék.

Genf. (DNB.) Roosevelt elnök a legutóbbi sajtóértekezleten közölte, hogy szándékában van a szövetséges államok képviselőivel értekezlet-sorozatot tartani, amelyek az államoknak gazdasági, pénzügyi és ellátási kérdéseiről.

Látogatás a Bethlen Kollégium legöregebb tanáránál

ÖNÉLETRAJZAT IRJA ÉS ÓKORI KLASSZIKUSOKAT OLVAS A KILENCVENKÉTÉVES FOGARASI ALBERT. — SZEKRENYÉBEN HÁROM MŰ: „ERDELY ATHÉNÉJE”, „EGYIPTOM FÖLDJÉN” ÉS „AZ ÓKORI VILÁG TÖRTÉNETE”.

Hogyan él, milyen gondolatok foglalkoztatják a hajdani nevezetes rektorprofesszort?

Aiud-Nagyenyed. A patak hídján átmenve, a malom mellett fölfelé kanyarodunk a Tót-utca felé. Ez az utca kivezet a városból az erdő felé és ha az ember egy kicsit feljebb megy, az egész várost áttekintheti belőle. A központból magasán kiemelkedik a reformátusok templomának hatalmas, hegyes tornya, egy kicsit tovább pedig a Bethlen Kollégium épülettömbje emelkedik a

környező kisebb házak fölé. A Kollégium sárgás, disztelen falai a küzdelmekben, szenvedésekben gazdag múltat juttatják eszünkbe, amikor a munka nehéz napjai közepette nem jutott idő a külső cölcömára, fényüzésre gondolni. Az ősök szilárd, időt álló, kemény épületet hagytak az utódokra, hogy azok aztán rendre csinósítsanak és javítsanak az újabb korok szellemében.

Az ősi-Kollégium

az idők megkövetelte újításokkal folytatja egyre jobban kiterjedő munkáját, de tanárai közül él még egy, akinek emlékezetében rég letűnt idők képei élnek. A Kollégium legidősebb tanára és bizonyára a legöregebb romániai magyar tanár itt lakik a malom mögött, a Tót-utca elején. Fogarasi Albert 1851-ben született, márciusban tölti be kilencvenkétedik évét. Kortársai már mind rég a sírban pihennek s már hány új nemzedék foglalta el helyét a tanári asztal mellett, amióta nyugdíjba ment! Az öregur a múlt idők élő tanujaképpen még ma is jó egészségben, friss szellemben él és emlékeiből néha-néha mesélget a késői utódoknak.

Kilencvenkét év! Mennyi minden változott meg azóta csak az ősi Kollégium és a kis város életében. Amikor, a múlt század hatvanas éveinek elején a tanulmánygató kisfiút párfogásába vették Mihályi Károly és Vajna Antal pro-

fesszorok, a Kollégiumnak egyik szárnya, az ő-kollégiumi még romokban hevert. A kicsi diákszobák tömve voltak tanulni vágyó székely fiukkal, akik sokszor az asztal tetején, a publikán háltak. A kényelemre, külső csinososságra, finom modorra bizony még nem sokat adtak abban a korban. A hálószobákban egy közös cseberből, szájból mosdott diákság, azután maga takarított a szobákban és a nagyobb fiúk vágták a tűzfát. Estéknél fagygyertya, vagy petróleumlámpa mellett tanult a diákság és a kollégiumi cipővel, meg a turdai-turdai pecsenyével, a „kofa-dög” oltotta éhségét, ha megéhezett. Meleg ételt még nem tudott a Kollégium adni, a konviktus, csak később szervezték meg éppen a Fogarasi Albert vezetésével. Az egyszerű élet és a kemény munka mégis megedzette a kollégiumi diákságot és az életbe kikerülve mindennél megállotta a helyét.

Azóta épült föl

a Kollégium hatalmas kelet felé néző szárnya, azóta épültek fel újabb részei: a tornaacsarnok, a kórház, az elemi-iskola, és végül a ciumburdi-csombordi gazdasági iskola. A város is fölépült romjából, sétatert kapott, lassacskán csinosodott, majd zajos megyeszékhelyből csendes kis iskolavárosná alakult át.

Mennyi emléket őrizhet az a férfi, aki ennek a kornak nem csupán csendes

munkása volt, hanem egyik vezető harcosa is! A Kollégiumban kétféle viselt a rektor-professzori tisztséget, hét éven át, de bőven jutott ideje a politikai harcokra és társadalmi tevékenységre is. Kollégiumi és városi ünnepegeknek hosszú időközön át egyik kedvelt szónok volt, a régi, kedélyes világ történeteinek előadását mindig klasszikus vonatkozásokkal fűszerezte.

Most itt ülök a régi családi otthonban,

egy tágas szobában. Az asztalnál ül a felesége, őszhajú, de még egész töretlen erejű öregasszony. Az asztal egy sétatálcá és vastag szürke kalap, az öregur állandó társai. Az öregur ledől az ágyra, talán szundikált. Feleségének szólítására fölrezen, nehezen áll föl és csoszogó léptekkel, előre dölve megy az asztalhoz. Nehezen indul meg, de amikor már kezében van a botja, meggy jól tud menni. Csak lábai vannak meggyengülve, hajdan délcég alakja összeroskadt, de arca évtizedek óta alig változott! Valamit. Ma is színe sima még az arcbőre, csupán szemei beesettek, két erős ránc húzódik a szája mellett és fölfelé fésülött haja, ritkás bajusza, szakállá megfehéredett. De a kemény vonású arc nyugalmán nem látszik a kilenc évtized, csak egy hosszú, munkás élet kiagyensúlyozottsága.

Egészsége felől érdeklődöm. Jól érzi magát. Derékiől fölfele ma is jó erőben vagyok, csak a lábaim gyengék, mondja. Még föl tudok menni a kertem végébe, százötven lépést. Ezelőtt négy évvel még ástam a kertemben. — Minek köszönheti a jó egészségét? — Mindig nagy tornász voltam. Sokat usztam minden nyáron a Marosban és az uszódában körben nem tudom hányszor. Még nyolcvan éves korom után is rendszeresen usztam. — Mit eszik? — Mindent ami van. — Neveggél. — Reggel és este tejet szoktunk inni. — Volt-e valamikor komoly beteg? — Kétszer voltam tüdőgyulladásban. Az orvosok egyszer már lemondtak ró-

lam. De én harmadnap elmentem a bálba. — Most mivel tölti az időt? — Hát olvasgatok, a klasszikusokat. Catullust, Cicert, Horatiust, néha a görögöket is. Franciául is olvastam. Van egy nagy amerikai filozófus... Emerson. Azt is szeretem. Aztán közben ismét nekifogok írni. De most nincs hova, csak a fiainak hagyom hátra az önéletrajzomat.

Lassan, nehezen beszélek, a hangok összeolvadnak a szájában, sokszor nehezen értem. De közben a szekrényből előkerül két hatalmas iratcsomó. Ez az „Erdély Athénéje” című munka, a kollégiumi életre vonatkozó visszaemlékezései. Önéletrajzában már a 783-ik oldalnál tart és ezenkívül többszáz oldalnyi naplót ír. — Legnagyobb munkám — mondja — „Az ókori világ története” Maspero után. Azután az „Egyiptom földjén”. A Nilushas is usztam. Az egyik vizesén is ámentünk, ott még nem voltak krokodilok, csak lejjebb a második vizeséknél. — Hol utazott még? — Párizsban is voltam és Olaszországban; Milánóban borzasztó meleg volt, de négykézláb másztam fel a Dóm tetejébe.

Ifjúkori emlékeiről kérdezem, de már nehezebbre esik a beszéd. A nevek, klasszikus mondások, amelyeket régen olyan bőven ontott, már nehezen jutnak az eszébe. — Ezt is megírtam, feleli mind-egyre, s azonnal elintézi a kérdést.

A MÚLTAT EMLÉKÉREIBEN HAGYJA AZ UTÓKORRA

azokból talán föl lehet majd támasztani a múlt század második felének kisvárosi

életét. Beszélni már nincs mit azokról a dolgokról. Inkább ő érdeklődik mostani események iránt. — Kik a fiatalabb tanárok? Mit dolgoznak? Vannak-e még, akik irodalommal foglalkoznak?

Tudja azt, hogy kik járnak a teológiára, tájékozva van a fontosabb események felől, főképpen az érdekl. mi történik a városban, a Kollégiumban. Bámulatos éles elmével ma is észreveszi a legkisebb vétséget a klasszikus nyelvekben, ellenőrzi mások hibáit.

Hozzánőt a város, a Kollégium minden emlékéhez és hűen őrizi őket.

Sötétedik már, amint bucsút veszek. — Bocsásson meg, kedves öcsémuram, hogy nem állok fel, mondja. A testi gyengeség így győzi le lassan a lélek erejét, de ki tudja, hogy hova szállhatnak még a fáradt test gondolatai, ahová a fiatal szellem nem tud elhatolni?

Vita Zsigmond

Még ezt jelentik ma

HITLER LÁTOGATÁSA KLUGE TÁBORNAGYNAL. (Berlin). Hitler Adolf német birodalmi vezér és kancellár az utóbbi időben meglátogatta Kluge tábornagyot annak a hadseregcsopornak vezérkari szállásán, melynek Kluge tábornagy a parancsnoka. A német lapok beszámolnak Hitler vezérnek a Kluge tábornagy vezérkari szállásán tett látogatásáról. A Deutsche Allgemeine Zeitung fényképet is közöl, mely a Führer és Kluge tábornagyot ábrázolja. (DNB)

A KINAI TÖKE IS BEKAPCSOLÓDIK ÉSZAK-KINA FEJLESZTÉSÉBE. (Nanking). Az Észak-Kína fejlesztésére alakult társaság elnöke bejelentette, hogy öt nagy bányát visszaadtak a kínaiaknak. Közölte még a társaság elnöke, hogy eddig csak japán tőkére támaszkodtak, de most megkezdik a kínai tőkének a bevonását is. (Domej)

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK EMBERVESZTÉSEGE (Genf). Washingtonból jelentik, hogy az Egyesült Államok háborus időkezelésiügyi minisztériuma hivatalos kimutatást hozott nyilvánosságra a háború kitörése óta a mai napig elszemvedett embervesztésekről. A kimutatás szerint az Egyesült Államok hadserege eddig 70.030 ember veszített, köztük 11.003 halottat. A halottak száma a következőképp oszlak meg: a szárazföldi hadsereg embervesztése halottakban 4.253, a haditengerészeté pedig 6.750 (DNB).

SZOVJET LÉGÜGYI TÁBORNAGY. (Stockholm). Moszkvából jelentik, hogy Novikov szovjet repülő-tábornokot kinevezték légügyi marsallá. Ez az első alkalom, amikor légügyi tábornagy címet adományoztak a Szovjetunióban. (Radior)

AZ ANGL SZÁLLÍTÁSÜGYEK ÚJ VEZETŐJE. (Stockholm). A Reuter brit hírszolgálati ügynökség jelenti, hogy Powell tábornokot kinevezték Anglia szállításiügyi szolgálatának legfőbb vezetőjévé. (DNB)

AMERIKAI LAP A SZOVJET EURÓPAI ÉRDEKEIRŐL. (Genf). A New York Times című amerikai lap egyik cikkében hangoztatja, hogy amerikai vélemény szerint a Szovjetszövetség nem lehet érdektelen az európai földrész kérdéseit illetően. Mint a lap megjegyzi, Szovjetországnak is joga van ahhoz, amit szövetségesei a maguk számára követelnek, hogy judaillik önmaga határozza meg azokat a körülményeket, amelyeket a határok megállapításában szükségessé tettek. (DNB)

Március 22, hétfő.
 Lakóni katolikus: G.
 Katsalin.
 Protestáns: Oktáv.
 Ortodox: Vazil.

Hírek

Napkelte: 6 óra 1 perc.
 Napnyugta: 18 óra 15 p.
 Holdfolt: tavasz kezdete.

A Déli Hírlap megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével.
 Timișoara-temesvári szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Piața Brațanu 3. Telefon: kiadóhivatal 28-10, szerkesztőség 50-73.
 Aradon előfizetések, hirdetések és felszólamlások Reclama hirdető-irodában, Meștinu-utca 6. Telefon: 17-11.

Százhatvan éves a brasovi-brassói magyar evangélikusok temploma

Ebben az esztendőben 160 esztendeje lesz, hogy a brasovi-brassói magyar evangélikus templom megépült és a gyülekezet hálóadása közben 1783 évi november 2-án ünnepélyesen felavatták.

Ez a most is meglévő, állandóan jókarban tartott, barokk stílusban épült templom azonban nem az első, nem is a második, hanem legalább negyedik istentiszteleti helyük volt a brasovi-brassói magyar evangélikusoknak, akik a reformáció első századában már szervezett egyházközséget alkottak és nem csak saját templomuk, hanem külön iskolájuk is volt kezdetől fogva. Lelkészeiknek neve az 1598-évtől, tanítóiknak neve pedig az 1580-as évektől vannak feljegyezve. Anyakönyveik egészen az 1735 évig nyulnak vissza. Szentedényeik közül a legrégebbiek az 1651, illetve 1695-éből származnak. A keresztelő medence pedig 1725-ből való.

A gyülekezet akkori, valamint későbbi lélekszámára, csak hozzávetőlegesen lehet következtetni. A népmozgalmi adatok összehasonlításából: 1742-ben a születések száma 22, 1842-ben 30, 1942-ben 23, 1742-ben az esetek száma 6, 1842-ben 7, 1942-ben 6, 1742-ben a halálozások száma

26, 1842-ben 36, 1942-ben 15.
 Ezek az adatok azt mutatják, hogy a magyar evangélikusok az első időtől kezdve legalább 1200—1500-an lehettek, közel annyian mint a mai napon. A magyar evangélikus lakosság úgy látszik állandó áramlásban volt elejétől fogva. Anyakönyveinkben egész sereg olyan névvel találkozunk, amelyek nyomtalanul eltűnnek később, bár számosan vannak olyanok is, amelyek azután a szász evangélikus egyház anyakönyveiben fordulnak elő.

Brasov-Brassó város evangélikus vallású öslakói között, magyar részen, alig egy-két olyan névvel találkozunk, amelyek évszázadról évszázadra, hol megszokasodva, hol ismét megapadva fennmaradtak egészen a mai napig.

Sajnos, az anyakönyveken kívül igen kevés megbízható, hiteles feljegyzés maradt ránk a régebbi idők-ből, de ezek a feljegyzések is igen gazdag tanulságot rejtenek magukban.

Ezekre az igen érdekes mozzanatokra később még visszatérünk.

Nikodemusz Károly,
 ev. lelkész, tb. főesperes.

— Nyilatkozatot kell beadni a beépítetlen telkek megművelésére vonatkozólag. Timișoara-Temesvár város vezetősége hirdetésben közli, hogy mindazok, akiknek a város területén száz négyzetméternél nagyobb kiterjedésű beépítetlen telkük van, kötelesek ezen — akár saját kezelsükben, akár bérbeadásal vagy más módon — földeséget föléltetést vagy más konyhakertészeti cikkeket természetien. Az ilyen telkek tulajdonosainak március 25-ig írásbeli nyilatkozatot kell adniok a telkek pontos megjelölésével és annak feltüntetésével, hogy saját kezelsükben vagy más megoldással művelik vagy műveltetik meg azt. A nyilatkozatokat a városi gazdasági hivatalban, a város-háza első emeletének 56. szobájában kell betérjesztetni, ahol egyébként a kitértendő nyilatkozati úrlapok is kaphatók. Azoknak, akik a veteményeztetést nem végzik, vagy nem végzetik el, telkeiket díjtalanul a város rendelkezésére kell bocsátaniok, amely aztán a hadsereg, az iskolák, vagy intézmények javára hasznosítja azt.

— Nyugdíjak fizetése. A timișoara-temesvári pénzügyigazgatóság a márciusra szóló nyugdíjak kifizetésére a következő sorrendet állapította meg: Március 24-én, szerdán, délelőtt 8 és 1 óra között az 1—1500 számú, délután 4—7 óra között az 1501—3000 számú, március 25-én, csütörtökön délelőtt a 3001—4500 számú, délután a 4501—6000 számú, március 26-án, pénteken, a 6001 szám fölötti nyugdíjkönyvek tulajdonosai kapják járandóságukat. — Aradon a nyugdíjakat március 22-én, hétfőn és március 23-án, kedden, fizetik és pedig a következő sorrendben: Március 22-én délelőtt a 2501—3750 számú nyugdíjkönyvekre délután a 3751—4500 számú nyugdíjkönyvekre, március 23-án délelőtt az 1—1750 számú nyugdíjkönyvekre, délután az 1751—2500 számú nyugdíjkönyvekre. A nyugdíjak csak személyesen vehetőek fel az előírt napon.

— Vadászok közgyűlése. A timișoara-temesvári Hubertus-vadásztársaság ma, e hó 21-én, é. e. 10 órakor tartja közgyűlését a gyár városi sörgyárban. A közgyűlés legfőbb tárgya a vadászati igazgatóság megszabta elaps-abályok elfogadása és az ehhez kapcsolandó vadászati rend megállapítása.

— Orvosi felmentettek felülvizsgálása Aradon. Az aradi területi körzetparancsnokság közli az 1944—1915. évi korosztályhoz tartozó orvosi felmentettekkel, akik különböző ok miatt nem jelenhettek meg felülvizsgálás céljából az orvosi bizottság előtt, hogy 1943 március 25-ig jelentkezzenek a területi körzetparancsnokságnál. Együtt a fentiek tudomására adják, hogy 1942 március 25-én személyesen kötelesek jelentkezni felülvizsgálás végett a területi körzetparancsnokságnál, Marasesti utca 18—20 szám alatt. Akik a felhívásnak nem tesznek eleget, bíróság elé állítják.

— A kereskedelmi kamara felhívása a behozatali cégekhez. A timișoara-temesvári kereskedelmi kamara közli a behozatali cégekkel, hogy március 25-ig bejelentést tartsanak benyújtani az iparügyi, kereskedelmi és bányaiügyi államtitkárság behozatali igazgatóságának (Subsecretariatul de Stat al Industriei, Comerțului și Minelor, Direcțiunea Importului) a következő adatok feltüntetésével: Az üzleti könyvek szerinti főke-összeg 1941 december 31-én és 1942 december 31-én. Az 1941. és 1942. évi „cifra de afaceri”, az 1941-ben és 1942-ben behozott áruk értéke lejben kifejezve (vámilleték nélkül), az 1941—42. és 1942—43. pénzügyi évben fizetett kereskedelmi adó, az alkalmazottak névjegyzéke 1942 december 31-én etnikai származásukkal együtt és végül az esetleges áruaktár és nyílt üzlet címe. Azokat a cégeket, amelyek a bejelentést elmulasztják, törlik a behozatali cégek jegyzékéből.

— Háztulajdonosok figyelmébe. A timișoara-temesvári Háztulajdonosok Egyesülete felhívja tagjai figyelmét arra a körülményre, hogy az utóbbi időben különböző személyek jelennek meg a házakban, ahol légvédelmi ellenőrnöknek adják ki magukat. Rendszerint valami szabálytalanságot állapítanak meg és aztán pénzt követelnek a háztulajdonostól. Az egyesület felhívja a háztulajdonosokat, hogy a jelentkező ellenőrnököt kérjék el azok hivatalos igazolványát és azokat a személyeket, akik ilyenfel nem rendelkeznek, adják át a rendőrségnek.

(*) Halálozás. Keresztury Gyula életének 85-ik évében rövid szenvedés után Aradon elhunyt. Temetése e hó 21-én vasárnap délután 5 órakor lesz Aradon a felső-temető halottasházából.

— Ma van a Magyar Nőegylet teadélutánja. Ma, vasárnap, délután 4 órakor tartja meg a timișoara-temesvári Magyar Nőegylet jótékony teadélutánját a gyár városi Tigrului (volt Bontila) utca 7. szám alatti katolikus ifjúsági teremben. Terített asztalok mellett magyaros szívséggel látja vendégül a Nőegylet a város magyar társadalmát, amelynek alkalmat nyújt néhány kedves barátságos óra eltöltésére. A bevétel a Vörös Kereszt és a dr. Kakuk-féle csecesemő és napközi otthon között oszlik meg. A Magyar Nőegylet kéri mindazokat, akik bármivel hajlandók hozzájárulni a teadélutánhoz, hogy küldeményeiket ma délig juttassák el a Tigrului-utca 7. szám alá.

— Meghívó. A Római Katolikus Temetkezési és Segélyegylet tagjai ezennel tisztelettel meghívotnak a f. é. március 23-án d. u. 4 órakor az egylet hivatalos helyiségében (Timișoara III., Bulevardul Carol I. Nr. 7, Generala) tartandó rendes évi közgyűlésére, melynek tárgysorozata a következő: 1. Megnyitó, 2. Évi jelentés, 3. Zárószavak, 4. Felügyelőbizottsági jelentés, 5. Felmentvény megadása, 6. Az 1943 évi költségvetés megszavazása, 7. Felügyelőbizottság megválasztása, 8. Esetleges indítványok. Amennyiben a kitűzött napon az alapszabály értelmében a tagok nem jelennek meg kellő számban, akkor a közgyűlés a fent megjelölt helyen és órában f. é. április 4-én tartatik meg a megjelölt tagok számára való tekintet nélkül. Az előkészít.

— Talált tárgyak. Timișoara-Temesváron az utcán női nikkellókat találtak, azok közül egy utkosarat különböző holmival és két kő cukorral, végül egy férfialepet. Az igazolt tulajdonosok a talált holmit átvehetik a rendőrkisztaura közgazgatási osztályának 15. számú hivatalos helyiségében, délelőtt 8 és 1 óra, délután 5 és 8 óra között.

Egy deus pecc

A tó partján ül egy ur és horgász. Mindennap haj óráig: délelőtt kilencóról tizenkétig és délután háromtól hatig. És minden nap, a hat órán át, mögötte ül egy másik ur és nézi.

Egyik délután végre hátrafordul a horgász a kibicéhez:

— Őnt, amin látom, rendkívül érdeklő a horgászás?

— Nagyon! — feleli lelkesen a másik ur.

— Hát miért nem horgászik ön is?

— Azért, mert ahhoz nem volna sem időm, sem türelmem.

— Előkészítő munkálatok a helynevek románosítására. (Bucuresti.) Antonescu Ion tábornagy-államvezető rendelkezése a városi és községi helységevek románosítását előkészítő munkálatokat március végéig be kell fejezni. A belügyminisztérium felkérte a megyei prefektusokat és a polgármestereket, hogy a statisztikai hivatal javaslatait, amelyeket véleményezés végett kézhez vettek, mielőbb juttassák el a minisztériumba. Ezeket a javaslatokat egyébként megküldték a városvezetőségeknek és a községi előjáróságoknak is. A belügyminisztériumban működő románosítási bizottság már elkészítette az új helynevek jegyzékét. A bizottság az elnevezések románosításán kívül több szempontot vett figyelembe, így többek között azt is, hogy a helyneveket egyszerűsítsék és bennük a történelmi utalásokat kidomborítsák. Új elnevezésekről elnevezett községek is.

— Gyógykezelés. Vasárnap, március 21. Timișoara-Temesvár: Belváros: Irgalmasok (Sf. Ioan-utca 5), Gyár város: Maszalts (Badea Cartan-utca 8), Erzsébet város: Sarga (Porumbescu-utca 1), József város: Pálnér-Steinburg (Dragalina-tér 15), Mehala: Chioreanu, Fratelia-Ujkișoda: Panajoth, Freidorf-Szabaddalu: Eremici. — Arad: Lager (Regina Maria-ut.), Berger (Saguna-ut.). — Hétfőn, március 22. Timișoara-Temesvár: Belváros: Salvator (Regele Ferdinand-utca 3), Gyár város: dr. Sandovici (Daclor-utca 10), Erzsébet város: Roxin (Axente Sever-tér), József város: Diana (Bratianu-utca 29), Mehala: Chioreanu, Fratelia-Ujkișoda: Panajoth, Freidorf-Szabaddalu: Eremici. — Arad: Kárpáti (a villamos állomás mellett), Dick (Marasesti-utca).

— Az aradi légvédelmi hivatal utasítása. Az aradi légvédelmi hivatal a hatóságok és meganosok részére az alábbi utasítást adta ki: A riadó jelzése csak a meghatalmazott szervek által történik rövid időközökben megsmétlődő szirénabugással, hangszószal, stb. Az összes hatóságok a jelzés elhangzásakor kötelesek saját eszközeikkel, saját hatáskörükben továbbítani a jelzést, megjelölt jelzéseket. Hasonló módon kell cselekedni azokban a nagyobb házakban, ahol nem hallható a sziréna és hangjelzések. Ha a riasztás éjjel történik, az álcázott fényforrások kivételével az összes lámpákat el kell oltani. A riasztó jelzés elhangzása és a világítás eloltása után mindenki köteles gyors léptekkel az óvóhelyre sietni. Azok a családok, amelyeknek nem áll rendelkezésükre pince vagy közös földalatti árok a közelben, kötelesek a kertben vagy közeli beépítetlen helyen árkot ásni oly módon, hogy az épület esetleges összeomlása következtében a törmelék az árkot be ne fedjék. A padlóskórol az összes gyúlékony anyagok eltávolítandók. A padlóskórol 2—3 centiméter magas homokrétágot kell elhelyezni és a gerendákat, valamint az összes faalkatrészeket bemesselni. Valamennyi lakásban látható helyen fel kell tüntetni a tűzoltóság (12-12) és az illetékes segélynyújtó állomás telefonszámát. Az utasítás további része a tűzoltással kapcsolatos intézkedésekre vonatkozik, majd közli, hogy a padlóskórol ellenőrzése március 20-án megkezdődik és ahol szabálytalanságot tapasztalnak, ott a törvény által megállapított büntetést alkalmazzák. A légvédelmi hivatal nyomtatékosan figyelmezteti a lakosokat, hogy esetleges légitámadás alkalmával őrizze meg nyugalmát, miriazókat, akik vaklarmát okoznak, vagy ahikt lopásón érnek tetten, halállal büntetik.

— Az új vadászjegyek. Az 1943/41. vadászati, azaz halászati évre szóló vadászati halászati jegyeket március hó 26-ik napjától kezdve már megvásárolhatják mindazok, akiknek névsora a megyei vadászati vagy halászati felügyelőség hivatalos helyiségében ki van függesztve. A vadászjegy ára 1200, a halászati jegy 500 lej. A jegyeket a megyei vadászati felügyelőnek kell kitöltenie. A vadászati felügyelő csak a saját megyéjében lakó vadászok részére állíthatja ki a vadászjegyet. Minthogy a megyei vadászati felügyelőnek jogában van a vadászjegy kiállítását visszarúgítani azokkal kapcsolatban, akik a vadászati fegyelmet szerinte nem tartották tiszteltben, elünamacs a vadászjegy megvásárlása előtt az érdeklődés, vajjon nincs-e a vadászjegy kiállításának akadályai a felügyelőségi hivatalban. A megvásárolt vadászjegyet ugyanis az eladó dohánnyelvénye nem köteles visszavenni. A vadászjegyet csak azok kapathatják meg, akiknek fegyvertartási engedélyük már van. A folyamatban lévő fegyvertartási engedélyek kibocsátásához a katonai hatóság feltételül megkövénja az anyakönyvi születési kivonatot mindazoktól, akik 1895 után születtek. A többiek keresztlevelét csak a többi okmányhoz.

(*) Orvosi hírek. Dr. Kemény nőorvos újból rendel. Timișoara I., 3 August-utca 9 szám. Távbeszélő: 21.31. — Dr. Farchy Leon börgyógyász-urologus-kozmetikus ismét rendel. Timișoara I., Lonovics-utca 1. Távbeszélő: 19-78. — Dr. Farcas süllezőorvos hazaérkezett és ismét rendel. Timișoara I., Regele Mihai-körút 3. alatt (volt Dornhelm-palota). Távbeszélő: 13-13. — Dr. Weinberg Imre ideggyógyász-szakorvos ismét rendel. Timișoara I., Str. Venetia 2. Távbeszélő: 36-36. (Carlton-szálloda mellett). — Dr. Saloman Ernő fül-orr-és-négyorvos leszertel és ismét rendel 10—12-ig és 4—6-ig. Timișoara III., T. Vladimirescu-sor 12. Távbeszélő: 25-17.

— Most vasárnapi és hétfői műsora. Vasárnap: Timișoara-Temesvár: Apolló: Arad: Leány az örvényben, Corso: Szerelmem, jöjj vissza. — Fratelia-Ujkișoda: Ó, ezek a férfiak. — Hétfő: Timișoara-Temesvár: Apolló: Arad: Leány az örvényben, Corso: Szerelmem, jöjj vissza. — Mátóságos asszony Thalia: A vörös taverna. — Arad: Arad: Leány az örvényben, Corso: Szerelmem, jöjj vissza.

Határidő napló

MÁRCIUS 25:
 Behozatali cégek eddig a napig terjeszték be a kért kimutatást az iparügyi, kereskedelmi és bányaiügyi államtitkárság behozatali igazgatóságának (Subsecretariatul de Stat al Industriei, Comerțului și Minelor, Direcțiunea Importului).

Szines híradó

A **TORPEDO** eszméje, amint legújabb híradó szerint, több, mint ötszáz éves múltra tekinthet vissza. Az első torpedótervező Joanes Fontana olasz mérnök volt, aki 1420-ban megjelent „Haditechnikai Képekészítéskönyvében” már rajtot is közölt elgondolásáról. A rajz egy különbe alakú vizijárművet mutat, melynek oldalirányú magasan a csónak főlé emelkednek, közepén pedig egy üssőkormány van maga után. A hajtóerőt a csónak végén elhelyezett rakétának kellett volna szolgáltatnia. A csónak orra kampót mutat, melynek a mérnök elgondolásában az volt a feladata, hogy befuródjék a hajó fatestébe és a visszafúródás erejével a csónakban felhalmozott robbanóerőt felrobbantsa. (MN)

ERANAVLONA Madagasszkár utolsó benszületett uralkodója még ma is él. A horvát királyi herceget a franciák 1895-ben Reunion szigetén internálták. A föld egyik legszebb pontját alkotó csodálatosan szép szigeten a királynő hamarosan beletörődött sorsába és — feleségül ment egy francia csendőrhöz. A királyi foglyáról „arany kalitkának” is nevezett szigeten még egy barnabőrű szépség él: Terri Nne Tehiti Pomare, Tahiti utolsó királynőjének unokája, aki ugyancsak 1895-ben került száműzetésbe és azóta gondtalanul él havi 675 aranyfrankos kegydíjából. (MN)

A **KÉZIGRANÁT** öse már legalább 2300 éves. Első leírását Aineasnál találjuk, aki az ellenség közé hajított és égő anyagokkal megtöltött cserépedényről beszélt. Akkor is Brzany ostrománál az égetet, agyagból készült és pergamentel bekötött gránátokat már paritványások lökték az ellenségére. (MN)

A **MAGANJARÓ** gépkocsis gondolata már az ókorba nyúlik vissza. Az alexandriai Heron konfliktás gőzzel akarta hajítani, Capitolinus római író pedig arról számol be, hogy Commodus császár kocsija ló vontatás nélkül, csupán a benne elrejtett gépezet segítségével haladt. (MN)

A **VILÁG** első nagyszabású hidját a hioniai építették az Eufráteszen. A hid aiprusz, palma- és cédrusfából készült és nem kevesebb, mint száz pillér tartotta. (MN)

Az **ÖNTÖTTVÁSÁR** a kinaiak már Krisztus előtt a hetedik században is ismerték. Európában 1940 épültek az első vasöntökemencék Elzászban. (MN)

FÖLGYÖNYÖK — miní köztudomású — mágneses erővel rendelkezik. Ez a mágneses hatás legérősebben mutatkozik az Északi és Déli sarkon. Kolumbus volt az első, aki e hatásokra észrevette és megfigyelései a hajózásban hasznosította. Néhány év óta azonban a fizikusok azt tapasztalják, hogy a föld igen lassan, de fokozatosan veszít mágneses erejéből. Eljön tehát majd az az idő, mikor majd sutba dobhatjuk az iránytűt. Vajjon mit tesznek majd a hajósok, akik ennek az érzékeny műszernek segítségével tájékozódni ismeretlen vizeken, közben minden természeti akadályok közepette. Bizony nagy probléma lesz ez. Szerencsére azonban még nagyon messzi van ez az idő. Körülbelül százhuszezer esztendő múlva fog ez bekövetkezni. Egyelőre tehát ne fájjon a fejünk.

ÖXLAUBAN egy fiatal jegyespár csónakja felborult. A bajbajutottak segítségére egy francia hadifogoly szített, aki azonban maga is életveszedelembe került. Leidinger Antal malomtulajdonos a vízbe ugrott és mindhárom fuldoklót kimentette. Hitler vezér a malomtulajdonost, aki eddig száznál több embert mentett meg a vízbe fulladástól, az életmentési érdemmel tüntette ki.

Balassa Bálint

(1551—1594)

A kard és lant hőse. Törökverő, nagynevű, vitéz és már életében messze földön híres poeta. Előkelő és nagyhatalmu főnemesi nemzetség sarja. A család birtokain nevelkedik, járja a vitézi iskolát és szereti meg a mazzák tudományát a költészetet. Zápolya öldök századában a legvirharosabb egyéni élet a sorsa. Korán jegyzi el magát a tohái. 21-ik évében írja szülei vigasztalására első művét: „Beteg lelkének való kertecské” címen. Atyját árulás vádjá miatt börtönbe veti a Habsburg-hatalom. A börtönből megszökteti a hű és céltudatos feleség. Sok veszedelmek kell a családnak átvégződnie, amíg az árulás vádját megdöntik. E nagy válságban vigasztalja az ifjú Balassa szüleit előbb említett könyvében, hogy „miképpen kelljen embernek magát biztatni a nyomorúságnak, tildözésnek és kinnak idejében”. Ez a németből fordított könyve az egyetlen, amely a költő életében jelent meg. Három kiadást is ért. A királyi kegyelem a család jogait helyezi és az ifjú Balassa előtt a legnagyobb lehetőségek állanak a korabeli érvényesítésre. Rudolf megerősítésakor királyi étkekfogó és a király meg az udvar előtti remek juhászancot jár a legdálisabb ifjú a maga korában.

A vitézi iskolát Egerben járja. A végvári vitézek élete az igazi élet Balassa szemében. Híres Katona-énekéből nagyszerűen bontakozik ki ennek az életnek a kaizandos, a vesztlyt szemébe sem vevő szépsége. Nincs annál szebb élet, mint amikor kikeletkor a sok szép madár szól, a mező illatos, az ég harmatillatu, a vitézek pedig szép szerezsen lovakon él — kiszáguldanak, vitéz próbára indulnak az ellenség hírére, de csak jókedvből és a jó hírért, tisztességért. Ott forgolódik Bálint is a mezőn, jó sólyomként, és családi hagyomány szerint egyetlen napon egyszer tizenegy viadalt harcolt meg a török ellen, győztesen.

Lautján a szerelemnek sok szép hangja zendül. Losonczy Anna e dalok ihletője, muzsája. Ez a szerelem reménytelen. Az Anrától szóló dalok, a szenvedés, a boldogtalanság keserűségében termelt nemes gyöngyök. Több leány vagy asszony ihleté dalra, de igazi szerelme mindig Anna marad.

Erdélyben is jár. Részt vesz a Báthori István ellen indított Békési-felkelésben. A felkelést Báthori leveri, Bálint fogásába kerül, de a fejedelmi udvarban vendégként bannak vele, s innen Lengyelhonba szöktetik, amikor a török porta kiadatását követeli, mert hát Bálint atya nagy törökkinzó hírében állott. Krakókban vigan, gondtalanul éli világát, de szülei halála miatt haza kell jönnie. Megint Egerbe kerül, folytatja a vitézi életet és legalább látja Losonczy Annát, Ungnad Kristóf várkapitány nejét. Viszonytalanul maradt szerelme és féltékenységre hajló természete egyaránt hajtja botrányokba, jobbagyok

AZ ÉVAD KIMAGASLÓ ESEMÉNYE

Az aradi ARO-ban

1. PAOLA BARBARA
Leány az örvényben
2. FOSCO GIACHETTI
Az örvény
3. UMBERTO MELNATI
Leány az örvényben
4. VITTORIO DE SICA
Az örvény
5. GINO CERVI
Leány az örvényben

súlyos bántalmazásba. Súlyos pörrel vannak és erkölcsi líra romlik.

Megnősi, hogy végt szakítsa könynyelmű életének. Feleségül veszi Dobó Krisztinát. Életének es a szaka azonban a várt megnyugvás és a csöndes boldogság helyett a vezeklés. Házaságát törvénytelennek minősítik, megúkatestvérét vette feleségül. Birtokháborító pörök zúdulnak rá. Felesége elhagyja. Egyedül maradván, Istenhez fordul a legmélyebb ázzattal és hűséggel. Egyszer még felvillan előtte a boldogság reménye, Anna özvegyé válik. Balassa is házasodhatnék, de a büszke Losonczy Anna hallani sem akar a jó

hírében és vagyonában megfogytatott Balassáról. Elkeseredésben és emgyében Lengyelországba bujdosik. Csak néha jön haza, ha harcolhat a török ellen. 1594-ben Esztergom alá siet. A töröktől visszavivandó vér ostromában mindeket lábat szétronsolja egy ágyugolyó, s szörnyű sebéből nincs gyógyulás. „Te katonád voltam, Uram, és a Te sergedben jártam.” Ezek utolsó szavai a gyónás és áldozás elvégzése után. Vallásáért és hazájáért áldozta életét, dalolt Istenről, vitézi életéről, szerelemről. A hős lovag és az első nagy magyar lírikus kettős koszorúja díszíti mindenkor. (—)

Ditrői Puszkás Tivadar emlékezete

MOST 50 ÉVE HALT MEG EDISON BARÁTJA, A LEGHÍVALÓBB MAGYAR FELTALÁLÓ

Az egyik legkiválóbb magyar feltalálóról kell most megemlékeznünk, aki valóban uttörő volt és most van halálának 50-ik évfordulója.

Gyergyóban született 1845-ben; Bécében, a Theresianumban nevelkedett. A 19-ik századi fogalmak szerint való igazi nagyvilági ur volt. A Bach-korszakban utrakelt, miután megtanult angolul és mint a Teius-Tóvis és Brasov-Brassó közti vasutvonalat építő angol cég főmérnöke jött vissza. 1875-ben Puszkás Tivadar már Amerikában volt, ahol Kolorado-államban ezüstbányákat vásárolt s valószínűleg ekkor fedezte fel az ottlétő gazdag aranytelepeket. Mielőtt e bányák kitermeléséhez fogott volna, más ügyek Philadelphióba szólították. Mikor a felfedezett aranybányához visszatért, ezt a vidéket már ellepte az éhes aranyásók tömege s így jobbnak látta, ha nem megyül közéjük. Edisont kereste fel, mert már akkor megérlelődött benne az a gondolat, hogy miképpen lehet az akkor feltalált távbeszélőt az emberiség kincsévé tenni.

Ekkor kezdődött őszinte és őszinte jóbarátság Edisonnal, ami abban nyilvánult meg, hogy Edison neki adta el a telefon kihasználási-jogát Európára, s így Puszkás képviselte Edisont a párizsi világiállításon. Itt, az Edison feltalálta s gyakorlatban először bemutatott izzólámpa világítást Edison helyett Puszkás kapcsolta be a jelenlévők nagy ámulatára s mint vendég, a francia köztársasági elnök diszpóholyában foglalt helyet, ahol rajtakívül még a walesi herceg is jelen volt.

Edisont meglepte, hogy Puszkás Tivadar az anyagiass Amerikában nem eladni akart neki, hanem venni tőle. Nem is fejtődhetett volna ki a barátság kettőjük között, ha Puszkás például el akarta volna adni Edisonnak a maga találmányát — a telefonközpontot. Megvette Edisontól a telefonkihasználási jogot Európára. Cserébe saját találmányát adta a telefonközpontot, amit Edison írásban is elismert.

Mindenki emlékszik még a nemrég kimúlt kézikapcsolású telefonközpontokra. Puszkás Tivadar volt az, aki feltalálta annak a lehetőségét, hogy a távbeszélőt az emberiség közkinésévé kell tenni, hogy legyőzve akár milyen nagy távolságot is, az emberek közvetlenül tudjanak egymással beszélni. Hogy ma az ugynevezett központban nem kézzel, hanem az őpítette távbeszélőközpontokban végzik a kapcsolást, az csak a műszaki megoldásban jelent különbséget. Ma minden előfizetőnek száma van s mi magunk végezzük a szükséges vonalak kiválasztását a tárcsázással. Kezdetben a párizsi távbeszélőközpontban a telefontulajdonosoknak a központos kisaszszonyok névszerint kapcsolták a kért állomást.

Szóval, a telefonközpontba futott be

minden állomás két vezetéke ezen a két dróton zárták vagy ha tetézik, kapcsolták megfelelő, aig egy méteres drótdarabbal, a két egymással érintkező kívánó állomást. Minden, ilyen távbeszélő állomásról jövő drótvégre, áramkörre, egy jelzőkészülék volt kötve. Ez jelezte a központnak, hogy az állomás valószínűleg beszélni óhajt valakivel s ehhez, igénybe akarja venni a központi segítségét. Ekkor a központos kisaszszony érintkezést létesített, a saját készülékét bekapcsolta a beszélni szándékozó áramkörébe s megkérdezte, hogy a jelentkező kivel óhajt beszélni. Eleinte, amíg nem volt sok előfizető, névszerint kapcsolták egymással a beszélni óhajtókat. A mi időnkben már számtalan voltak a telefontulajdonosok. Először csengőjelzést adott a hívott számnak a központ, majd, mikor meggyőződött arról, hogy a hívott szám jelentkezőt, kilépett az áramkörből s így, azzal a bizonyos drótdarabbal megtörtént a két kívánt állomás összekapcsolása.

Mielőtt Puszkás Tivadar távbeszélőközpontját feltalálta, csak azokon a készülékeken lehetett beszélést folytatni, amelyek az azonos drót végére voltak szerelve. Így történt, hogy amikor Edison a telefont megmutatta Puszkásnak, akkor Edison szobájában őt készülék volt, mert őt helyvel szokott telefonon beszélni. Hogy ez milyen nagy nehézséget jelentett, ezt nem kell olvasóinknak ma magyaráznom. A legelső telefonközpontot, együtt a csikágoival, Puszkás Tivadar mint saját tulajdonát, Párizsban és Budapesten egyszerre kezdte építeni 1878-ban. 1881-ben került üzembe Timisoara-Temesvárott a távbeszélő és a telefonközpont.

A telefon feltalálásához, Edison és Bell lángszén kívül, Puszkásnak gyakorlati érzékre valló telefonközponttalálmánya is hozzájárult. Így egészül ki a nagy hármass. Ki tudja, meddig marad a telefon csak a tudósok műhelyében, ha Puszkás nem tette volna lehetővé, hogy ma mindenki és majdnem mindenhol lehessen telefonálni. Így lett a telefon és a telefonközpont az emberi művelődés közkinésévé.

Mikor Puszkás Tivadar érezte, hogy a telefon túlnőtt a magánvállalkozás akkori keretein, újabb nagyszerű ötlete támadt. Az ő gondolata volt, hogy a telefont kapcsolatos ügyeket a postának kell végeznie. Így került csaknem mindenhol a posta tulajdonába a telefon.

Élete utolsó évében ajándékozta meg Puszkás Tivadar az egész emberiséget legnagyszerűbb találmányával, ami nem más, mint a mai rádiózásnak az ősapja, vagyis a Telefon-Hirmondó. 48 éves korában halt meg.

D. Z., mérnök.

A legújabb és legjobb ALIUA VALLI-film

A vörös taverna

Franciaország „ideiglenes fővárosa” 1943-ban

HOVA LETT A HIRES FRANCIA UDVARASSÁG? — AHOL AZELŐTT MINDENKI CSAK A „VENDEGEKKEL” TÖRÖDÖTT, OTT MA SENKIT SEM ERDEKELNEK A „VENDEGEK”. — VICHY LAKOSSÁGÁNAK SZÁMA EGYIK NAPRÓL A MASIKRA HATSZOROSÁRA EMELKEDETT

Volt idő, amikor igen sok embernek az volt a leghőbb vágya, hogy néhány helet a Rivierán vagy Vichyben tölthesse. Nyugat-Európa pénzarisztokráciája nagy előszeretettel kereste fel ezt a kis fürdővároskát, amelynek divatos és bűnösen drága luxus-szállóiban valóban nem kellett attól tartania, hogy magához nem illő társaságot talál.

Aki már jár egyszer Vichyben, az most csodálkozva venné tudomásul azt a nagy változást, amelyen az időközben Franciaország „ideiglenes fővárosává” előlépett kis fürdőhely átment.

VICHYBE MA CSAK AZ UTAZHATIK NYUGODT LELKISMERETTEL,

aki egy barát vagy ismerős révén már jó előre gondoskodott éjszakai szállásról, vagy ha így jobban tetszik, legalább is valami nyomoruságos fekvőhelyről, ahol az éjszakai fedél alatti töltheti. Néhány mit sem sejtő és nem eléggé elővigyázatos vagy talán túlságosan derüljő utas töltheti már el az éjszakai bóröndjein ülve és káromkodva a kis vidéki állomás peronján, ahol este nyolc órán bódárnak vagy éppenséggel járműnek már nyoma sincs. De nem is igen van ilyesmire szükség. Minek? Hová mehetne az ember Vichyben ilyenkor éjszakai idején, hiszen a város világ-hírű szállodái és luxus-penziói egytől-egyig dugig tömve.

A Vichyben élő idegeneket — elsősorban a diplomáciai testületnek legalább kétezer tagját — leginkább az a körülmény lepte meg, hogy az annyit emlegetett és a multban valósággal legendás hírű francia udvarasságból mi sem maradt! Ugy elpárolgott, mint az ugyancsak gyakran megirigyelt francia életkezdő és vidámság.

Vichyből egy szezon nélküli fürdőváros lett.

LAKOSSÁGA AZELŐTT

körülbelül huszezer főnyi lehetett. Főszerepben, ha minden jól ment, ötvétezerre is megnőtt ez a szám. Ma százhusz ezer ember él vagy mondjuk inkább szeretne élni ebben a minden képeletet felülmúlóan, agyonzsúfolt városban. Azt hallom azonban, hogy a város még mindig nem érkezett el teljesítőképességének végső határára. Állandóan újabb és újabb hivatalok „nyílnak”, újabb és újabb tisztviselő-szállítmányok érkeznek. Azok a villák és pompás hotelszobák, amelyek az északafrikai események következtében estétől reggelre kiürültek, legfeljebb percekig állottak üresen. Vichyben ennek ellenére senki sem beszél arról, hogy mikor költözik a kormány Párizsba vagy Versailles-ba.

A Hotel du Parc-ban lakó Pétaim

marsall csak igen ritkán hagyja el hotel-rezidenciáját.

Aki azt hiszi, hogy a Hotel du Parc előtt nyüzsgő forgalom észlelhető, hogy a kíváncsiak százai lesik a jövő-menő minisztereket, meg diplomatákat, az téved. A bennszülöttek ebben a pontban is száz százalékos érdektelenségükkel tesznek tanulságot. Igaz ugyan, hogy látóval sem igen akad.

AKINEK VAN NÉMI ÉRZEKE A HUMOR IRANT,

az föltétlenül üljön bele egy velotaxiba. Ezekből a kemény ülésű rozoga alkotmányokból, amelyeket kerékpár vontat, akad éppen elég. A kényesebb igényűek számára kompisok állanak rendelkezésére. Sok dolguk ezeknek a járműveknek nem akad. Hova is mehetne velük az ember? Egy helyiségbe, ahol nincs mit inni? Vagy talán sétakocsizásra még a Rue de Président Wilsonon, amelyet még most is így hívnak annak ellenére, hogy a Rue du Maréchal Petain-nal párhuzamosan halad? Egyiknek sincs sok értelme. Vichy különben is ugyátszik szívesebben jár gyalog.

Vichy lakosságának legnagyobb része „en popot” eszik, vagy ha úgyetszik, kaszinóban vagy kávéházban szót. Valamennyi hivatalnak, minisztériumnak, banknak és követségnek meg van a maga konyhája. Ez különben az egyedüli lehetőség arra, hogy a mind komolyabb méreteket öltő beszerzési nehézségeket valamiképpen leküzdjék.

Es miről beszélnek ma Vichyben az emberek? Értelmese beszéltem egyáltalán nincs. A franciák egyebet sem tesznek, mint panaszkodnak. Hol Északafrikát, hol pedig a flottát siratják, közben nagyokat sóhajtoznak és arról vitáznak, hogy miért is kellett nekik ebbe a háborúba belemenniük!

VICHY LEGÉRDEKESEBB ÉPÜLETE

még ma is a Hotel Ambassadeurs, ez a több mint ötven nemzet diplomáciai képviselőinek szállásul szolgáló hatalmas szálló-hodály, a legfantasztikusabb mende-mondáknak és rémhíreknek valóságos bábéja. Most aránylag csendesség honol a környéken. Mondják, hogy néha olyan, mint egy megbolygatott darázsfiók. Legutójjára a német csapatoknak Délfranciaországba való bevonulásakor vett ilyen izgalom erőt a társaságon.

Ez Vichy, a szezon nélkül maradt fürdőváros, ahol olyan szép a tavasz, mint sehol másutt Franciaországban, amelynek pompás vizét és még pompásabb konyháját egy egész világ dicsérette, és amely most végleg belevesztett jelentőségének teljes jelentéktelenségébe... (St.) Szabó László

SPORTHIREK

A mai timisoara-i-temesvári labdarúgó-műsor: Chinezul-CAMT—Ripensia az Electrica-pályán egygyedűtör. CFR — Electrica, a Banatul-pályán félőtör. Politechnica—Vulturii, Politechnica-pályán 3 órákor. Banatul—Progresul, Banatul-pályán 3 órákor. Chinezul-CAMT ifi—Electrica ifi az Electrica-pályán fél-háromkor. Vulturii ifi—UBT ifi, a Politechnica-pályán félkétör.

A bécsi labdarúgó-bajnokságban a Vienna vezet 24 pontjával, a 22 pontos Austria előtt. A WSC és a WAC egytűtéseinek 20—20 pontjuk van.

A belga labdarúgó-bajnokságban a bajnokság élén álló FC Mecheln múlt vasárnap 3:1-re verte a tavalyi bajnok

Liersche SK-t. Így a Mecheln már csaknem biztos bajnok, mert 37 pontja van, míg az utána következő tavalyi bajnok pontjainak száma mindössze 32.

Kerékpárpályákat építenek Magyarországon hat nagyobb vidéki városában, hogy ezzel is elősegítsék a vidéki kerékpáros sport fejlődését.

Nagy vállalat azonnal alkalmaz jó fizetéssel egy irodistát (irodistánót), egy gépkocsivezetőt egy lakost

Felvilágosítások GLADYS, Arad, Episcopiei-utca 24 szám. Telefon: 15-43.

Apróhirdetések

BEJARONÓT felveszek Timisoara Preyer-utca 13/a. (2078)

KERESEK kisebb házat megvételre, esetleg idősebb egyentől aki a lakását életfogytiglan használhatná. Közelebbi felvilágosítást nyújtanak: Timisoara II. Daciilor-utca 25, a dohánytözsében (trafikban). (2097)

EGY világos hálószoba, egy korszerű sportkosci, 2 rugós (féderes) ágybetét eladó. Timisoara II. Mercur-utca 10-7. (2152)

EGY oltárkép eladó. Mérete: 180x104. Lugoj G. Berthelot-utca 1. (2243)

BÉRBEADÓ családi ház nagy kerttel április 1-től 3000 lejért. Cim Timisoara Fratelia, XII. 58-ik utca. (2242)

NŐI kosztüm, szilvakék színű, legfinomabb anyagból készült, középtermetre való jutányosan eladó. Timisoara III. Timotei Cipariu-utca 2. Első emelet 7-es ajtó. (2220)

Filmek

minden méretben „LEICA” és színes filmek megszorítás nélkül kielégítő mennyiségben kaphatók

CENTRALA-Optica

Timisoara, Regele Mihai I. No. 2.

BILLIARDASZTALOK, golyók, kréta, dákok kaphatók. Petrovics, Timisoara-Temesvár IV., Preyer-utca 36. (1396)

GYERMEK mellé ajánljuk románul, magyarul beszélő uridegny. Munteanu-nál, Timisoara, Lonovici-utca 3. (2132)

JÁTSZONADRAGOT (Spillhozmit) és kis blúz egyéves. Kisfiú részére megvételre keresek. Cimeket „Csak rendes” jellegre a timisoara-i kiadóba kérek. (5240)

CORSO-MOZI TELEFON 38-85

Manzoni remeke, a világrodalom gyöngye. ONU: 56. Előadások 3, 5, 7 és 9 órákor

A JEGYESEK

6 HD GENYI, D NA SASSOLI, CARLO NINCHI s főszerepekben. 11-kor matiné

TEJ-SZEPARÁTORT veszek, 40-től 120 literesig. Szögyényi György, Tormac. (2216)

EGYEDÜLALLO idősebb házaspár két-szobás-fürdőszobás lakást vagy megfelelő lakrészt keres, lehetőleg a Gyárvárosban. Ajánlatokat „Rendes és jólelkű” jellegre a timisoara-i kiadóba kér. (2178)

TÖBB, 39-es számú női cipő és egy nagyon jó állapotban levő kosztüm, karcsu alakra eladó. Timisoara IV., Bratianu-utca 15, dohánytözsde. (2170)

6 HP. magánjáró gőzös jutányosan eladó. Papp Albert, com. Belfir 993, Bihar-megye. (2234)

RÉGI NYAKKENDŐBŐL ujat készít Szűts, Timisoara I., Diaconovici Loga-kört 20 szám, földszint 3. (2233)

BAKNA, 39 és feles női fűt-cipő, egyszer volt lábon. eladó. Timisoara IV., Berthelot-kört 10, II. 8. (2232)

ELVALLALOM férfi kötött ujjasok (pulloverek), női kabátok, blúzok kötött legszébb kivitelben. Timisoara I., Untril-tér 8. I. em. 17. (2231)

KÜLÖNBEGARATU butorozott szobát keresek azonnalra vagy 1-re. Ajánlatokat „Magány” jellegre a timisoara-i kiadóba kérek. (2229)

FESTÉK-nagykereskedés keres kicsinyben eladó üzlet részére, azonnali belépésre szakértő fizológus közél. Cim: Voichescu & Comu, Timisoara I., Gheorghe Lazar-utca 4. szám. (2228)

LEGSZEKERÉNYEK minden nagyságban, legjobb kivitelben, valamint szőnyeg-szettek kaphatók Petrovics, Timisoara-Temesvár IV., Preyer-utca 36. Szakszerű javítások! (1397)

FIZETŐ és tanulóányokat felvesz Salca-Elisabeta, Moesonyi-palota (volt Weiss) Timisoara I., Regele Mihai-kört 2. szám. (2225)

MINDENES szakácsnőt, tisztát és jól főzőt, felfogadok. Timisoara II., Iosif Vulcan-utca 8 szám. (2226)

GYÖNYÖRÜ SZÉP, hálószobába való csillár, bécsi minta, eladó. Timisoara III., Mecianu-utca 11 szám, 3-as ajtó. (2227)

KÉPKEZETEK, különféle méretűek, réz-csillárok, gramofon-lemezek, kátyhavédők, mangorló, sürgősen és olcsón eladók. Fői 4—5 óra között. Timisoara II., Petre Tegulet-utca 1 szám, 7-es ajtó. (2224)

50 ÉVEN felüli gyermekszertető mindenest alkalmazok. Jelentkezés 1—3 óra között, Timisoara III., Glad-utca 23. jószéfvárcsi temetővel szemben. (2223)

KEZI-EKE (kapálógép), ló nélküli dolgozó, külföldi és egy aszaló-készülék (tűzhegyre) eladó. Timisoara III., Triumfului-t. 8, ház-tulajdonos. (2208)

BUTOROZOTT szobát keres nyugdíjas tisztviselő. Cimeket ármegjelöléssel „Szeregyigényű” jellegre a timisoara-i kiadóba kér. (2221)

NŐI KOSZTÜM, szilvakék, legfinomabb anyagból, középtermetre, jutányosan eladó. Timisoara III., Timotei Cipariu-utca 9, első emelet 7. (2220)

KÉT SZEMÉLY részére keresek április 1-re kifogastalanul főzni tudó mindenest. Csakis tiszta, rendes asszony jelentkezék. délelőtti. Faur, Timisoara I., Toma-utca 8, emelet. (2219)

SZARAZ, nagy raktárhelyiséget keresünk. I Faur, seprűgyár, Timisoara IV., Bratianu-utca 37. Távbeszélő 22-05. (2217)

ASZTALOS- vagy bogárnérségeket alkalmazok. I Faur, seprűgyár, Timisoara IV., Bratianu-utca 37. (2216)

ELADÓ két pár gyönyörű női cipő, nőcipő, ruha, új nyulszőr férfikalap. Ugyanott háromrészes gyönyörű csizolt lakkszekrény, csizolt túlkör. Timisoara I., Regina Maria 3, III. emelet 11. Hétköznap 4—6-ig. (2235)

VII. ÁGOST teljes háló kerevettel (szezionnal) és gyermekágy eladó. Megtekinthető: Timisoara II., Cuvin-utca 6 (Ighena mellett.) A délelőtti órákban. (2213)

KEVESEI használt férfifűtő, 5—6 éves leányka részére kabát, 10 kalandos utazás eladó. Timisoara III., Scrobiste-u. 18. (2222)

IROGEPET bérelnek könnyű használatra. Timisoara IV., Iancu Văcărescu 10., I. emelet, 12. (2214)

50-ÉVES mindenest, esetleg bejarónót alkalmazok azonnal. Timisoara I., Regina Maria-kört 5, III. emelet 17. (2211)

BÁNSÁG ES ERDELY részére mellékletek kaphat utazó. Cim a timisoara-i kiadóba. (2210)

ALKALMI standard-rádió, 4000—13.000 lej, részletre is eladó. Timisoara I., Vastie Alexandri 9. (2209)

KERTHEZMISEGET, Erzsébetvárosban, vágóhidhoz közél, bére adok. Ertekezni Timisoara IV., Fröbl-utca 46, I. emelet 5. (2207)

ALKALMAZOK jó munkást, urifodrász-segédet, jó fizetéssel, azonnali belépésre. Noder-fodrászüzlet, Alba-Iulia. (2215)

GYAFJUSZÖNYEG, kötött ujjasok, puove-rek, s egyéb kizimunka ismét kapható. Női-, férfi- valamint gyermekharisnyák, elsőrendű minőségűek, hírverési (reklam) árban kaphatók. Sklenka-szűnyegszövődéje, Timisoara IV., Berthelot-kört 5, (volt Orient). (2178)

EGYEDÜLALLO, idősebb házaspár keres 2-szobás, fürdőszobás lakást vagy megfelelő lakrészt, lehetőleg a Gyárvárosban. Cimeket „Rendes és jólelkű” jellegre a timisoara-i kiadóba kérek. (2178)

TIGRIS-színű, kandur-macska elveszett. Megtalálóját kérem, adja át magas jutalomért tulajdonosának. Timisoara, Brediceanu-utca 2. szám, II. emelet 13. ajtó. (2200)

Timișoara
Temesvári**CORSO:**Hétfőn **A méltóságos asszony**TURAI IDA
szerepében**ALIDA VALLI**

KERESEK MUNKÁSNOT, aki a sapkaszakmához ért és aki tisztjelvényeket hímez Popov, Timișoara, Vasile Alexandri-utca 7. szám. (2192)

JOB leány állást keres azonnalra. Timișoara I, Regina Maria-körút 12. (2201)

ELADÓK: szekrények, lámpák, mosdószekrény, majolika virágállvány, kályhaelvező. Timișoara, Badescu-utca 11 sz. 3. lakás (2224)

TELJES világos háló, rézgyakkal, továbbá mosdószekrény, tükrrel, eladó. Timișoara II, 3. August-utca 33. I. emelet. (2193)

MINDENEST felveszünk. Timișoara III, Brancoveanu-utca 12. Földszint 3. (2196)

KERESEK mindenest fűző bejárónőt 2-tgu családdhoz azonnal. Timișoara, Hollós férfi-dívat-üzlete. (2153)

KORSZERŰ, kombinált szobabereendezést keresek. Timișoara. Távbeszélő: 26-06. (2185)

Üzenet Brassov-Brassóba

Mielőtt házat, telket venne, eladna, vagy cserélné, forduljon bizalommal a *Visconti* vezetéke alatt álló „DUNAREA” ingatlanforgalmi irodához, Brassov-Brassó, Sft. Ioan-utca 4. szám, irodai telefon 13-36, lakás 15-98, az iroda minden adásvételre vonatkozó felvilágosítást megad.

KÜLÖNBEJARATU butorozott szobát keres 15-re vagy 1-re magános unierber. Ajánlatokat „Csendes” jellegre a timișoara kiadóhivatalba kér. (2131)

VAS, FEMONTOT és magesinálót felveszünk. Wittmann, Timișoara III, Dobescu-utca 18 szám. (2121)

VESEK használt téglát. Ajánlatokat ár és mennyiség megjelölésével „Tégla” jelleg alatt a timișoara kiadóhivatalba kérék. (5243)

BEJARO szakácsnőt és mindenest leányt azonnali belépésre keresünk. Mausz, Timișoara III, Asanesti-tér 4. (2166)

PERZSASZÖNYEGEK, kombinált szobák, régi stílusú szekrények, Biedermayer szalonberek, karosszék (fotójuk), fiókos szekrények, asztali porcellán-készletek, kristályok „Interior” Timișoara, Ferdinand-körút 8. (2167)

Kerttulajdonosok és kertészek!

Most permeteztetek

„COSAN”

nal. Kapható szaküzletekben és drogériákban. Részletek a használati utasításban

SZABOMŰHELYBŐL való felszerelés (asztalok, állványok, székek, stb.) butoraszatolónak kiválóan alkalmas anyag, eladó. Roncskevic József, Timișoara IV, Bratianu-utca 16. hétköznap 3—6-ig. (5233)

KIFOGASTALAN női ruha-vasalónőt keres Dr. Villányi vegytisztító. Jelentkezni lehet: 8—4 óra között Timișoara II, Stefan cel Mare 33, vagy 5—6 óra között Timișoara I, V Alexandri-utca 8. szám alatt. (2153)

ELADÓ nagyon szép, jó állapotban lévő gyermekágy (fából), 30-es magassárcsuk (szandálok) és finom selyemruha, kőzettermetre. Timișoara II, Pestalozzi-utca 2. I. emelet 4. ajtó. (5244)

Dr. IOAN SUCIU, volt Radnai uton magas földszintes 1x3 szobás, üvegezett veranda és 2x-1 szobás konyhás alapbeépített ház 600 négyszögöles gyümölcsösrel nagy utcai homlokzattal 1.800.000 lejért eladó. **PÁLMAI** ingatlaniroda, Arad, Regele Ferdinand körút 58.

ELADÓ egy pár 39- és 37-es teljesen jó állapotban lévő strapa női cipő, párja 3000 lejért. Timișoara V, Str. Cloșca 9. ajtó 4.

SZVETTER-kötőgépet vennék. Arad, Moise Nicoara-utca 1. szám. Harisnyakötőde. (767)

FŐZNI tudó mindenest alkalmaz vidéki földbirtokos, Cimeket Reclamához, Arad, Eminescu 4. (768)

BUTOROZOIT szoba különbejárattal, fürdőszobahasználattal kiadó 1-re, csak férfinék. Cim Reclamanál, Arad, Eminescu 4. (765)

Kelly Erzsébet**Szépségápolás**

Arad, Dragalina-körút 2. Szemben a Kulturpalotával. Telefon: 20-17.

MALOM-szerelő molnárt alkalmazunk, ki a malomszerelést felelősség és külön díjazás mellett elvállalja. Moara Scherer, Pecica-Pécska. (766)

BOGNÁR-szerszám eladó, gyalupad, 60 cm. és köszörű és más egyéb. Arad, Sava Raicu-utca 98/a. (769)

VERSENY kerékpárt vennék elsőrendű gumikkal. Cim Reclamanál, Arad Eminescu 4. (770)

FŐZNITUDÓ, megbízható háztartási alkalmazottat alkalmazok, Hajós-gyógytár, Arad, Regina Maria-körút. (771)

ALKALMAZOK kifizetőt, gyakorlóit és napszámosnót, Krebsz festődéje, Arad, Regele Ferdinand-körút 51. (772)

EGY szoba-konyhás, tiszta egészséges lakást keres pontosan fizető tisztviselő. Cimeket „Keresztény” jellegre kér Reclamához, Arad, Eminescu 4. (773)

LAKÓTÁRSNAK keresek iparos fiatalembert vagy diákot. Arad, Coshuc-utca 15. emelet 19. szám. (774)

CORSO-MOZI, Arad

Előadások 3, 5, 7 és 9 órákor

Tostli, a nagy olasz zeneköltő élete

Szerelmem, jöjj vissza

LAURA ADANI, CARLO LOMBARDI. Zene, dal, szerelmem

FELHIVÁS! Felkérjük, azt az urat, a ki szombat délen csikos, sötétkék öltönyt vitt el, nadrág vissza cserélése végett szíveskedjék Express-keimefestőnél, Arad, azonnal jelentkezni. (775)

ELADÓ, teljesen új férfi trenskó, rövid skót női sportkabátka, krém színu nyári, gyapju női szövetkabát. Arad, Radulescu-tér 5. ajtó 5. (776)

KÖNNYŰ paraszt-kocsi és társzeker (stráf-kocsi) egy lovas, eladó. Arad, Numa Pompiliu-utca 1. (777)

FIATAL szállodai szobaasztalt azonnal alkalmazok. Cooperativa Zorile, Tinca-Tenke, Bihar megye, Telefon 6. (778)

TAVASZI KABÁTOKAT, RUHÁKAT FEST, TISZTIT

KNAPP

korszerűen berendezett vállalatba, Arad Bratianu utca 2—4 sz. (Minorita Palota) Episcopul Radu 10 sz.

ÖNÁLLÓ varróleányt alkalmaz Hrabovszky-szalón, Goldis-utca 6. szám. (780)

7 MÉTER hosszú gumi kerti locsoló és kerti butorzat eladó. Arad, Andrei Mureșan-utca 12. (783)

TELJESEN új vacsora-kabát és gyermek-felöltő eladó. Arad, Carol-körút 31. (781)

Látogassa meg ujonnan alapított gyárunkat. Előállításunk, georgette-sálakat, ba'iszt és crepe de chine kendőket, fejkendőket.

FLORENTINA s. i. n. c.

Gyárunk címe: Timișoara IV., Pop de Basești-utca 5. Üzletünk címe: Timișoara II., Stefan cel Mare-utca 25. Telefon: 49-13.

DEERING-féle 6-lábás aratógép, míg a készlet tart, napi áron, Kompsz József cégnél, Aradul-nou-Ujarad. (782)

EGY-vagy 2-szobás, konyhás lakást azonnalra, vagy április 1-re keresek. Cimeket Reclamához, Arad, Eminescu 4. (784)

FÉRFI-fehérmű varrást és javítását házál is vállalom. Cim Reclamanál, Arad, Eminescu 4. (785)

ELADÓ üvegezett, kétszárnyu ajtó, tizedes mérleget 1000 és 200 kg-osak. szmirna-szőnyeg. Érdeklődni: Arad, Carol körút 37. ajtó 6. (786)

HEGEDŰ, mandolin, gitár és hawaii gitár tanítását vállalom. Mannheim Károly, Arad, Carol-körút 12. (787)

FELHIVÁS, Felhívjuk mindazon 18—50 év közötti zsidók figyelmét, akik a taxa militara declaratiót az 1943—44 pénzügyi évre eddig még nem adták be, hogy annak beadásáról legkésőbb f. évi március 31-ig gondoskodjanak, mivel ezen határidőt nem hosszabbítják meg. Oficial Judetean Arad al C. E. R. Serviciul M. O.

MŰ-TÖMEST (stoppolást), mű-szővést, nyakendő-fordítást legszebben, legmegbízhatóbban készitünk. Arad, Avram Iancu-tér 2. első emelet. (4675)

SZOBÁ-konyhás lakás április 1-re kiadó, Arad, Rahovei utca 83. (779)

ÖNTÖTT vasból való fürdőkád, fürdőkályha, mosdó, jég szekrény, bor-, sörkimérő asztal eladó. Arad, Subit. Tampa utca 3, Kossikné, szerb templomnál. (788)

HASZNALT ládákat veszünk. Arad, Telefon 21—26.

ELADÓ 4-éves gyermek részére tavaszi kabát és különféle ruha. Arad, 29 Decembrie 10. I. emelet, Reggel 8—10, d. u. 6—8-ig. (802)

JÓ állapotban lévő közepes takaréktűzhely eladó. Arad, Grigorie Alexandrescu-utca 23. (804)

FORGALMI adókönyv (cifra), betegsegélyző, személyzeti adó stb. vezetését, üzemek, műhelyek, üzletek könyvelését, levelezését, fordítást, gépirást román és magyar nyelven, valamint bármilyen hasonló munkát vállalom előnyös feltételek mellett. Ajánlatokat „Gyakorlott, megbízható” jellegre Reclamához, Arad, Eminescu 4. (805)

ELADÓ kétszárnyu tölgy-lemezes (furniros) bejárati ajtó, fehér fayance-kályha keretben, vaskályha, szegezett kétszárnyu kapu, villanycsillárok, könyvszekrényt fényezett, képek, 2 darab könnvü uj kerék, előszoba-szekrény, szivattyus kut, különféle kéziszerszámok. Arad Blanduziei utca 27, d. u. 2—4 között. (806)

KERESEK egy- vagy két-szobás, konyhás, esetleg fürdőszobás lakást azonnalra, vagy április, május 1-re a Belvárosban. Cim Reclamanal, Arad, Eminescu 4. (807)

PÉNZES társat keresek üzletnyitásra, rövidáru-, kötszővő, készruha-és textil-üzlet nyitására. Iparengedélyem van. Arad, Metianu-utca 12. Beacu. (808)

200 KILÓN felüli kővér disznó eladó. Bétéchi-cukrászda, Arad, Catedralei-tér. (809)

KÉZI mángorló (Czeiler-féle) és barna keményfa-ágy eladó. Megtekinthető Geck asztalosnál, Arad, Bratianu-utca. 6. szám. (810)

NŐI fekete, 37-es, kifogástalan antilop-cipő, sötétkék vászon, női sportnadrág, világoskék vászonkosztüm eladó. Arad, Josif Vulcan utca 11. Ház mesternél az udvarban. (811)

F. JTISZTA angora tenyésznyulak, 20 darab bak és ugyanannyi nőtény, helyszüké miatt eladók. Nyul-telep, Par. Gavril Bodea-utca 23. Arad. (812)

GYERMEK-sportkocsi eladó. Arad, Carol-körút 14, I. emelet. (813)

FŐZNI is tudó 50 éven felüli bejárónőt alkalmaz 2-szobás, nem parkettás lakással bíró öreg házaspár. Arad, Luptei tér 19. ajtó 6. (841)

VARRÓLÁNYT alkalmazunk. Löwy fehérmű-varródája, Arad, Bratianu-utca 2. Minorita-palota, 61. ajtó. (815)

ÖNÁLLÓ és kézi varróleányokat alkalmaz, Ottilia-varroda, Arad, Metianu-utca 3.

ELADÓ rácsos vaskapu 320/180. Érdeklődni 1—4 óra között, Joanovici, Arad, Elisabeta-körút 41. (817)

CSONTOSZINŰ hálószoba eladó. Arad, Granicelor utca 14. szám 12 és 1/3 között. 818

SZOBALÁNYT, kifogástalanul jó bizonyítványokkal bíró alkalmazok, Arad, Bolinteanu-utca 1/a. (Elisabeta-körút 38-tól jobbra, első villa). (819)

ISTALLÓ, 6—7 lóra való, kocsiszinnel, kiadó. Arad, Capitan Ignat-utca 23. (820)

SÖTÉTKÉK, mély, steppelt, Szepessy-féle gyermekkoesi, járóiskola kifogástalan állapotban levő, eladó. Arad, Muciu Scaevola-utca 30. (821)

SFT-ANA-n-Szentannán Zimmermann-vendéző egész berendezése két biliárdasztalt és szinpadal, eladó. (900)

GÁZ- vagy vízcsövet 3—4 centimétereset vennék, Gambirinus étterem, Arad. (794)